

Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Validity and Reliability Study of Turkish Version of Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS)

Sefa VAYISOĞLU¹, Sevilay KARAHAN², Şeref Can GÜREL³, Ayşe Elif ANIL YAĞCIOĞLU³

¹Bodrum Devlet Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü, Bodrum, Türkiye

²Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

³Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı şizofreni hastalarında negatif belirtilerin değerlendirilmesinde kullanılan mevcut diğer ölçeklere göre ek özellikleri bulunan Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi (CAINS) ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve geçerlik ve güvenirliliğinin araştırılmasıdır.

Yöntem: Ölçeğin Türkçe çeviri ve İngilizce geri çevirilerin yapılmasının ardından CAINS Türkçe formu oluşturulmuştur. Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5) tanı kriterlerine göre şizofreni tanısı almış 79 hastaya CAINS Türkçe formu ile birlikte, Pozitif ve Negatif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği (PANSS), Negatif Belirtiler için Değerlendirme Ölçeği (SANS), Pozitif Belirtiler için Değerlendirme Ölçeği (SAPS), Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği (CDSS), Klinik Genel Değerlendirme Ölçeği (CGI), İşlevselliğin Genel Değerlendirmesi Ölçeği (GAF) ve Simpson-Angus Ekstrapiramidal Belirtileri Değerlendirme Ölçeği (SAS) uygulanmıştır. Güvenirlik analizi için 11 hastanın video kayıtları iki görüşmeci tarafından değerlendirilmiştir.

Bulgular: Değerlendiriciler arası güvenirlik yüksek (sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC): 0,831) bulunmuştur. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör

analizleri sonucunda tüm ölçeğin Cronbach alfa değerinin 0,956 olduğu ve iki faktörlü yapının ölçeği daha iyi açıkladığı bulunmuştur. Uyuşum geçerliği analizlerinde CAINS toplam puanı SANS toplam (r=0,932) ve PANSS negatif toplam (r=0,902) puanları ile anlamlı korelasyon göstermiştir. Ayırt edici geçerlilik analizlerinde CAINS toplam ve SAPS toplam (r=0,615), PANSS pozitif (r=0,497) ve PANSS genel psikopatoloji (r=0,737) altölçek puanları arasında anlamlı korelasyon saptanmıştır. Ek olarak CGI ve GAF puanları kovaryant olarak analize katıldığında ise CAINS toplam puanı SANS toplam ve PANSS negatif alt ölçeği puanlarıyla olan anlamlı korelasyon devam etmiş, ancak PANSS pozitif alt ölçeği ile olan korelasyonda belirgin azalma gözlenmiş, PANSS genel psikopatoloji ile olan korelasyon ortadan kalkmıştır.

Sonuç: Şizofreni hastalarından oluşan bir örnekleme CAINS-Türkçe uyarlamasının güçlü psikometrik özellikler gösterdiği, geçerli ve güvenirlik bir ölçek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Geçerlik, güvenirlik, negatif belirtiler, puanlama ölçeği

ABSTRACT

Introduction: This study aims to translate and investigate the validity and reliability of the Turkish version of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS), which has additional features compared to other scales in assessing negative symptoms in patients with schizophrenia.

Methods: The Turkish version of CAINS was constructed upon an initial translation to Turkish, and an English back translation of the scale was later conducted. The patients diagnosed with schizophrenia (n=79) according to Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5) diagnostic criteria were administered the Turkish version of CAINS, the Positive and Negative Syndrome Scale (PANSS), the Scale for the Assessment of Negative Symptoms (SANS), the Scale for the Assessment of Positive Symptoms (SAPS), the Calgary Depression Scale for Schizophrenia (CDSS), the Clinical Global Impression Scale (CGI), the Global Assessment of Functioning Scale (GAF) and the Simpson-Angus Extrapyramidal Side Effects Assessment Scale (SAS). In addition, two interviewers assessed the video recordings of 11 patients for reliability analysis.

Results: Inter-rater reliability was found to be high (intraclass correlation

coefficient (ICC): 0.831). Exploratory and confirmatory factor analyses indicated that Cronbach's alpha was 0.956 for the full scale, and the two-dimensional structure explained the scale better. In convergent validity analyses, CAINS overall scores correlated significantly with the SANS total score (r=0,932) and PANSS negative score (r=0,902). In discriminant validity analyses, CAINS overall scores markedly correlated with the SAPS total (r=0,615), PANSS positive (r=0,497) and PANSS general psychopathology (r=0,737) scores. Additionally, when CGI and GAF scores were considered covariant, the significant correlation of CAINS total scores with the SANS total and PANSS negative scores continued; however, the correlation with PANSS positive score was prominently reduced, and the correlation with PANSS general psychopathology disappeared.

Conclusion: The Turkish version of the CAINS appears to be a valid and reliable tool with strong psychometric properties in a sample consisting of patients with schizophrenia.

Keywords: Negative symptoms, rating scale, reliability, validation

Cite this article as: Vayisoğlu S, Karahan S, Gürel ŞC, Anıl Yağcıoğlu AE. Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Arch Neuropsychiatry 2024;61:59–65.

Öne Çıkan Noktalar

- Şizofrenide negatif belirtilere yönelik yeni ölçüm araçlarına gereksinim bulunmaktadır.
- Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi (CAINS) Türkçe formu geçerli ve güvenilirlerdir.
- CAINS Türkçe formu negatif belirtilerin detaylı değerlendirilmesi için kullanılabilir.

GİRİŞ

Şizofrenide negatif belirtiler duygulanım donukluğu, aloji (düşünce yitimi), anhedoni (haz yitimi), avölüsyon (istenç yitimi) ve asosyalite (sosyal ilişki yitimi) ile karakterizedir (1-3) ve hastaların genel işlevselliklerindeki iyileşme açısından önemli bir engel oluşturmaktadır (2). Birçok çalışma negatif belirtilerin mevcut tedavi seçeneklerine iyi yanıt vermediklerine işaret etmektedir. Yapılan bir metaanalizde negatif belirtilere yönelik tedavilerin etkililiğinin çoğu çalışmada anlamlı düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır (4). Negatif belirtilere yönelik yeni tedavi müdahaleleri geliştirebilmek için bu belirtilerdeki değişimi saptamaya yönelik daha detaylı, geçerli ve güvenilir ölçüm araçlarının kullanılması gerekmektedir. Negatif belirtileri ölçmeye yönelik geliştirilen ilk nesil ölçekler içerisinde yer alan Negatif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği (*Scale for the Assessment of Negative Symptoms-SANS*) ve Pozitif ve Negatif Sendrom Ölçeği'nin (*Positive and Negative Syndrome Scale-PANSS*) birçok kısıtlılıkları mevcuttur (2,5). İlk olarak, SANS ve PANSS negatif belirtilerin yapısının güncel anlayışı ile uyumsuz birçok madde içerir. Örneğin, soyut düşünme güçlüğü ve stereotipik düşünme gibi bilişsel maddeler PANSS Negatif Belirtiler alt ölçeği içerisinde yer alırken, uygunsuz duygulanım ve dikkat dağınıklığı SANS içerisinde yer almaktadır (2). İkinci olarak, SANS ve PANSS negatif belirtilerin güncel anlaşılma şekli ile tüm alanlarını kapsamamaktadır; PANSS anhedoni ölçümünü içermezken, SANS anhedoni ölçümünü içermekle beraber zevkin tamamına erdirilen (*consummatory*) ve beklenti içerisinde bulunan (*anticipatory*) yönlerini ayırmaz ki sonuncusunun şizofreni ile daha yakın bir ilişkisinin olduğu gösterilmiştir (6). Son olarak, mevcut ölçüm araçları motivasyon ve zevkin içsel deneyimini araştırmaktan ziyade dış dünyaya yönelik davranışlara odaklanarak negatif belirtilerin kendisinden çok işlevselliğin ölçümünü yansıtmaktadırlar (5). Mevcut ölçüm araçlarındaki tüm bu yetersizlikler göz önünde bulundurularak, Blanchard ve diğerleri 2011 yılında klinik ve araştırma ortamlarında kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir değerlendirme görüşmesine olanak sağlayan Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesini (*Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms -CAINS*) geliştirmişlerdir. Negatif belirtiler için klinik değerlendirme görüşmesi ile beraber ikinci nesil ölçekler içerisinde değerlendirilen CAINS ile karşılaştırıldığında uygulama süresi daha kısa olmakla beraber hasta belirtilerini değerlendirmede daha az ayrıntı içeren Kısa Negatif Semptom Ölçeği'nin (BNSS) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması daha önce yapılmıştır (7).

Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi toplamda 13 maddeden oluşan ortalama yarım saat süren ve yarı yapılandırılmış bir görüşme formatında uygulanan bir değerlendirme aracıdır. Bu ölçek Motivasyon/Zevk (*Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms-Motivation and Pleasure-CAINS Map*, eğlenme, sosyal ve mesleki beklenen zevk ile motivasyon maddelerini içeren) ve İfade (*Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms-Expression -CAINS Exp*, vokal prozodi, yüz jestleri ve konuşmayı içeren) alt ölçeklerini içerir (8). Ölçeğe son formunun verildiği psikometrik bir çalışmada içsel tutarlılığı ile uyum ve ayırt edici geçerliliklerinin iyi, test-tekrar test güvenirliliği ve değerlendiriciler arası güvenirliliğinin yüksek olduğu bulunmuştur (9).

Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi şimdiye kadar Çince (10), Almanca (11), İspanyolca (12), Korece (13), Sırpça (14), Bosnaca (15), Fransızca (16) ve İsveççe (17) dillerine çevrilerek geçerlik/güvenirlilik çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca Singapur'da İngilizce konuşabilen yerel popülasyonda yer alan şizofreni hastalarında geçerlik çalışması yapılmıştır (18).

Bu çalışmada CAINS Türkçeye çevrilip uyarlanarak, şizofreni hastalarından oluşan bir örnekleme ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliliği değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Çalışmaya Katılanlar

Çalışmaya Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5) ölçütlerine göre şizofreni tanısını karşılayan, Temmuz 2019 - Ocak 2020 tarihleri arasında, çalışmaya katılmayı kabul etmiş olan Adana Dr. Ekrem Tok Hastanesi servislerinde yatan (n=25) ve poliklinik başvurusunda bulunan veya hastaneye bağlı Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerinde ayakta takip edilen (n=54) olmak üzere toplam 79 hasta dâhil edilmiştir. On sekiz yaşından genç, 65 yaşından büyük olan hastalar, beyin travması ya da nörolojik hastalık hikâyesi olan hastalar ile çalışmaya katılmadan önceki 12 ay içerisinde alkol ya da madde kötüye kullanımı olan hastalar çalışmaya alınmamıştır.

Çalışma protokolünün yerel araştırma etik komitesi tarafından (Adana Şehir Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu) verilen onayı alınmıştır (Karar No: 477, Tarih: 19.06.2019). Helsinki deklarasyonunun güncel formuyla uyumlu olacak şekilde tüm hastalara araştırma protokolü ile ilgili detaylı bilgi verilmiş olup hastalardan yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

İşlem

Çalışma için ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlilik çalışmasına başlamadan önce ölçeği geliştiren araştırmacılara elektronik posta gönderilip izinleri alınmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevirisi İngilizce dil bilgisi ileri seviyede olan araştırmacılar (SV ve EAY) tarafından yapılmıştır. Yapılan çeviri üzerinde gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra tıbbi ve akademik çevirilerde profesyonel bir tercüman tarafından tekrar İngilizceye geri çevrilip özgün formu ile karşılaştırılmıştır. Ardından İngilizce'ye yapılan geri çeviri tıbbi ve akademik çevirilerde profesyonel çalışan bir başka tercümana yollanarak orijinal İngilizce formu ile karşılaştırma sağlanmıştır. Bu karşılaştırma ile anlam karmaşası olmaması bakımından değerlendirme tamamlanmış ve geri bildirim alınmış, sunulan öneriler çerçevesinde düzeltmeler yapılmıştır. Tüm bu aşamalardan geçtikten sonra CAINS hastalara yaklaşık 30 dakika süren bir görüşme ile uygulanmıştır. Hastalara CAINS Türkçe formu ile birlikte PANSS, SANS, Pozitif Belirtiler için Değerlendirme Ölçeği (SAPS), Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği (CDSS), Klinik Genel Değerlendirme Ölçeği (CGI), İşlevselliğin Genel Değerlendirmesi Ölçeği (GAF) ve Simpson-Angus Ekstrapiramidal Belirtileri Değerlendirme Ölçeği (SAS) uygulanmıştır. Güvenirlilik ve geçerlik değerlendirmesi için seçilen ve ilgili bölümlerde bahsi geçen tüm ölçekler daha önce Türkçe geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları yapılmış olan ölçeklerdir (19-29). Negatif belirtiler için klinik değerlendirme görüşmesi ile eş zamanlı uygulanan bu ölçeklerin uygulanması arada verilen 5-10 dakikalık molalarla yaklaşık iki saatlik sürede tamamlanmıştır.

Değerlendiriciler (SV ve ŞCG) CAINS için çevrimiçi eğitime katılarak, ölçeği ve el rehberini incelemişler, video görüşmelerini izleyip puanlayarak müşterek değerlendirme (*joint assessment*) yapmışlar ve ölçeği uygulayabilecek yetkinlik kazanmışlardır.

Güvenirlilik

Video kaydına onay veren 11 hastanın görüşmeleri ilk değerlendirme ve puanlamayı yapan araştırmacı (SV) tarafından video kaydı altına alınarak,

aynı hastalar diğer araştırmacı (ŞÇG) tarafından da değerlendirilerek puanlanmıştır; böylelikle değerlendiriciler arası güvenilirlik (*inter-rater reliability*) değerlendirilmiştir.

İstatistik

İstatistik analizler IBM Sosyal Bilimlerde İstatistik Paket Programı (SPSS) sürüm 23.0 ve AMOS 22.0 paket programlarında yapıldı. Sayısal değişkenler ortalama $\pm$ standart sapma ile kategorik değişkenler ise sayı ve yüzde ile özetlendi. İç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı ile gösterildi. Madde analizleri yapılarak madde-toplam korelasyonları ve madde silindiğinde Cronbach alfa katsayıları verildi. Yapı geçerliliği açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile değerlendirildi. Açıklayıcı faktör analizinde faktör çıkarma yöntemi olarak temel bileşenler yöntemi, faktör döndürme yöntemi olarak ise varimax yöntemi kullanıldı. Açıklayıcı faktör analizi uygulanmadan önce Kaiser Meier Olkin örneklem yeterliliği ve Barthlett küresellik testi varsayımları kontrol edildi. Doğrulayıcı faktör analizinde her bir boyut bir gizli değişken ve her bir madde gözlenen değişken olarak alındı. Model uyumunu değerlendirmek için şu uyum endeksleri ve kesim noktaları kullanıldı: Görelî ki-kare ($\chi^2/df < 2$), ölçeklendirilmiş uyum endeksi (NFI $> 0,90$), karşılaştırmalı uyum endeksi (CFI $> 0,90$), Tucker-Lewis İndeks (TLI $> 0,90$) hata kareler ortalamasının karekökü (RMSEA $< 0,10$) (30). Test-tekrar test güvenilirliği Spearman korelasyon katsayısı ve

sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC) ile değerlendirildi. Uyuşum geçerliliği ise Spearman korelasyon katsayısı ile belirlendi.

BULGULAR

Örneklemin Demografik ve Klinik Karakteristik Özellikleri

Demografik ve Klinik veriler Tablo 1'de gösterilmiştir. Örneklem baskın olarak erkeklerden (%81) oluşmaktadır. Klinik Genel Değerlendirme Ölçeği (CGI) ile ölçülen hastalığın genel şiddet derecesi 0 ile 7 puan arasında (ortalama 4,2) yer almaktadır.

CAINS yapısı

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda Tablo 2'de görülebileceği gibi iki faktörlü yapının toplam varyansın %75,42'sini açıkladığı bulunmuştur. İç tutarlılık sonuçlarına bakıldığında ilk faktörün Cronbach alfa değeri 0,941, ikinci faktörün Cronbach alfa değeri 0,935, tüm ölçeğin Cronbach alfa değeri ise 0,956 olup iç tutarlılığın oldukça iyi düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi doğrulayıcı faktör analizi ile daha önce orijinal çalışmada ve İsviçre formunda önerilen dört faktörlü yapı ile Fransızca, Çince ve Korece formlarında önerilen iki faktörlü yapı test edilmiştir.

Tablo 1. Sosyodemografik özellikler (n=79)

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	E	64	81,0
Meslek	Emekli	14	17,7
	İşçi	4	5,1
	Memur	2	2,5
	Öğrenci	5	6,3
	Çalışmıyor	54	68,4
Medeni durum	Bekar	50	63,3
	Dul	10	12,7
	Evli	19	24,1
		Ortalama $\pm$ SS	Minimum-Maksimum
Yaş		39,3 $\pm$ 13,3	19 - 67
Hastalık başlangıç yaşı		24,2 $\pm$ 6,8	15 - 48
Hastalık süresi		15,1 $\pm$ 12,1	1 - 47
Eğitim süresi		9,7 $\pm$ 3,6	0-15
Simpson_toplam (SAS)		2,9 $\pm$ 4,5	0-18
Calgary_toplam (CDSS)		3,3 $\pm$ 3,6	0-18
CGI		4,2 $\pm$ 1,2	0-7
GAF		55,1 $\pm$ 12,8	20-80
PANSS_pozitif_toplam		15,1 $\pm$ 5,6	7-32
PANSS_negatif_toplam		22,6 $\pm$ 6,8	12-43
PANSS_genel psikopatoloji_toplam		40,3 $\pm$ 11	23-72
PANSS_toplam		78,0 $\pm$ 20,9	46-133
SAPS_varsanılar		5,3 $\pm$ 5,1	0-22
SAPS_hezeyanlar		9,2 $\pm$ 6,2	1-27
SAPS_garip_davranışlar		5,6 $\pm$ 3,7	0-19
SAPS_pozitif_yapısal düşünce bozukluğu		10,3 $\pm$ 6,6	0-33
SAPS_toplam		30,4 $\pm$ 18,5	3-92
SANS_afektif_düzleşme		17,6 $\pm$ 5,7	10-33
SANS_aloji		10,6 $\pm$ 4,4	3-22
SANS_isteksizlik		9,6 $\pm$ 3,6	3-18
SANS_anhedoni		16,5 $\pm$ 4,3	9-25
SANS_dikkat		6,7 $\pm$ 3,2	0-14
SANS_toplam		61,1 $\pm$ 19	32-112

CDSS: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği; CGI: Klinik Genel Değerlendirme Ölçeği; E: Erkek; GAF: İşlevselliğin Genel Değerlendirilmesi Ölçeği; PANSS: Pozitif ve Negatif Sendrom Ölçeği; SANS: Negatif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SAPS: Pozitif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SAS: Simpson Angus Ekstrapiramidal Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SS: Standart Sapma.

Tablo 2. Açıklayıcı faktör analizi, iç tutarlılık ve test-tekrar test (değerlendiriciler arası) güvenilirlik sonuçları

	Faktör 1	Faktör 2	Toplam
CAINS 1	0,629		
CAINS 2	0,611		
CAINS 3	0,574		
CAINS 4	0,594		
CAINS 5	0,74		
CAINS 6	0,734		
CAINS 7	0,789		
CAINS 8	0,832		
CAINS 9	0,837		
CAINS 10		0,844	
CAINS 11		0,843	
CAINS 12		0,859	
CAINS 13		0,863	
Açıklanan varyans oranı	%66,24	%9,18	
Ölçek puanı	19,8±7,3 (8-36)	6,6±3,6 (2-16)	26,4±10,2 (11-51)
Cronbach alpha	0,941	0,935	0,956
Test- tekrar test (değerlendiriciler arası) korelasyon (Spearman korelasyon katsayısı)	0,759	0,855	0,745
Test- tekrar test (değerlendiriciler arası) korelasyon (ICC)	0,688 (0,212-0,904)	0,864 (0,591-0,961)	0,831 (0,509-0,951)

CAINS: Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Ölçeği; ICC: Sınıf içi Korelasyon Katsayısı.

Tablo 3. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

	Cmin/df	RMSEA	NFI	CFI	TLI
Dört faktörlü model	1,776	0,100	0,903	0,954	0,940
İki faktörlü model	1,726	0,096	0,906	0,957	0,944

CFI: Karşılaştırılmalı uyum endeksi; Cmin/df: Minimum farklılık/serbestlik derecesi; NFI: Ölçeklendirilmiş uyum endeksi; RMSEA: Hata kareler ortalamasının karekökü; TLI: Trucker-Lewis endeksi.

Tablo 4. Madde analizi sonuçları

	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde-toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach alpha
CAINS 1	24,92	0,834	0,951
CAINS 2	24,34	0,899	0,949
CAINS 3	24,54	0,750	0,954
CAINS 4	23,96	0,747	0,953
CAINS 5	24,18	0,779	0,952
CAINS 6	23,23	0,613	0,956
CAINS 7	24,56	0,858	0,950
CAINS 8	24,52	0,777	0,952
CAINS 9	23,89	0,693	0,954
CAINS 10	24,61	0,856	0,950
CAINS 11	24,87	0,761	0,952
CAINS 12	24,63	0,807	0,951
CAINS 13	25,06	0,709	0,954

CAINS: Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Ölçeği.

Elde edilen uyum endekslerine göre iki faktörlü yapının ölçeği daha iyi açıkladığı bulunmuştur.

İç Tutarlılık

Tablo 4'te görüldüğü gibi madde analizi sonuçlarına göre tüm maddelerin Pearson korelasyon katsayısı ile bakılan madde-toplam puan korelasyonu iyi düzeydedir. Ayrıca tüm maddeler için madde silindiğinde Cronbach alfa katsayıları benzer düzeydedir.

Güvenirlik

Tablo 2'de görüldüğü gibi test-tekrar test (değerlendiriciler arası güvenilirlik) sonuçlarına göre ölçeğin güvenilirliği iyi düzeydedir.

Geçerlik

Tablo 5'te görüldüğü gibi CAINS'ın diğer ölçeklerle korelasyonu gözlenmektedir.

Uyuşum geçerliliği açısından CAINS toplam puanı SANS toplam puanı ($r=0,932$, $p<0,01$) ve PANSS negatif toplam puanı ($r=0,902$, $p<0,01$) ile korelasyon göstermektedir. CAINS'ın iki alt boyutu ile SANS'ın alt boyutları arasında da tablo-6'da görülebileceği gibi anlamlı korelasyon mevcuttur.

Ayrırt edici geçerlilik açısından CAINS toplam puanı SAPS toplam puanı ($r=0,615$, $p<0,01$), PANSS pozitif ($r=0,497$, $p<0,01$) ve PANSS genel

Tablo 5. CAINS'in diğer ölçeklerle korelasyonu

	CAINS boyut 1	CAINS boyut 2	CAINS toplam
CGI	0,835**	0,713**	0,845**
GAF	-0,882**	-0,716**	-0,880**
Simpson_toplam (SAS)	0,515**	0,507**	0,547**
Calgary_toplam (CDSS)	0,339**	0,296**	0,349**
PANSS_pozitif_toplam	0,511**	0,407**	0,497**
PANSS_negatif_toplam	0,836**	0,877**	0,902**
PANSS_genel psikopatoloji toplam	0,713**	0,651**	0,737**
PANSS toplam	0,779**	0,719**	0,805**
SAPS_varsanılar	0,364**	0,280*	0,346**
SAPS_hezeyanlar	0,489**	0,438**	0,499**
SAPS_garip_davranışlar	0,662**	0,670**	0,702**
SAPS_pozitif_normal_düşünce	0,625**	0,524**	0,635**
SAPS_toplam	0,602**	0,538**	0,615**
SANS_afektif_düzleşme	0,781**	0,940**	0,865**
SANS_aloji	0,725**	0,881**	0,808**
SANS_isteksizlik	0,847**	0,770**	0,862**
SANS_anhedoni	0,927**	0,793**	0,942**
SANS_dikkat	0,580**	0,510**	0,594**
SANS_toplam	0,879**	0,896**	0,932**

*p<0,05

**p<0,01

CAINS: Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Ölçeği; CDSS: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği; CGI: Klinik Genel Değerlendirme Ölçeği; GAF: İşlevselliğin Genel Değerlendirilmesi Ölçeği; PANSS: Pozitif ve Negatif Sendrom Ölçeği; SANS: Negatif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SAPS: Pozitif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği.

Tablo 6. CAINS'in SAS, CDSS, SANS, SAPS ve PANSS ile korelasyonu (CGI ve GAF kovaryant olarak alındığında)

	CAINS boyut 1	CAINS boyut 2	CAINS toplam
Simpson_toplam (SAS)	0,135	0,138	0,165
Calgary_toplam (CDSS)	0,159	-0,020	0,102
PANSS_pozitif_toplam	-0,073	-0,353**	-0,230*
PANSS_negatif_toplam	0,470**	0,774**	0,723**
PANSS_genel psikopatoloji toplam	0,091	0,006	0,067
PANSS toplam	0,212	0,170	0,235*
SAPS_varsanılar	-0,162	-0,314**	-0,273*
SAPS_hezeyanlar	-0,048	-0,175	-0,122
SAPS_garip_davranışlar	0,004	0,033	0,019
SAPS_pozitif_normal_düşünce	-0,219	-0,251*	-0,281*
SAPS_toplam	-0,160	-0,272*	-0,251*
SANS_afektif_düzleşme	0,391**	0,866**	0,714**
SANS_aloji	0,281*	0,757**	0,581**
SANS_isteksizlik	0,331**	0,366**	0,419**
SANS_anhedoni	0,691**	0,411**	0,695**
SANS_dikkat	0,127	0,209	0,195
SANS_toplam	0,481**	0,781**	0,734**

*p<0,05

**p<0,01

CAINS: Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Ölçeği; CDSS: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği; PANSS: Pozitif ve Negatif Sendrom Ölçeği; SANS: Negatif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SAS: Simpson Angus Ekstrapiramidal Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SAPS: Pozitif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği; SAS: Simpson Angus Ekstrapiramidal Belirtileri Değerlendirme Ölçeği.

psikopatoloji ($r=0,737$, $p<0,01$) altölçekleri puanları ile korelasyon göstermektedir. Negatif belirtiler için klinik değerlendirme görüşmesi (CAINS) alt ölçekleri ile de anlamlı korelasyonlar Tablo 6'da görülebileceği gibi mevcuttur. Bununla birlikte CAINS toplam puanı (ve aynı zamanda iki alt ölçeğinin skorları) CGI ve GAF puanları ile de korelasyon göstermektedir. Tablo 6'da görülebileceği gibi CGI ve GAF kovaryant olarak değerlendirildiğinde CAINS toplam puanının SANS toplam puanı ve PANSS negatif alt ölçeği puanları ile anlamlı korelasyonlarını devam ettiren, PANSS pozitif alt ölçeği ile olan korelasyonunun belirgin olarak

azalmakla beraber halen devam ettiği, PANSS genel psikopatoloji ile olan korelasyonunun kaybolduğu açığa çıkmaktadır.

Negatif belirtiler için klinik değerlendirme görüşmesi toplam ve iki alt ölçeği depresif semptomlar açısından CDSS ile anlamlı korelasyon göstermektedir. Ayrıca SAS ile de anlamlı korelasyonlar mevcuttur. Klinik genel değerlendirme ölçeği (CGI) ve GAF kovaryant olarak değerlendirildiğinde CAINS toplam puanının her iki ölçek (CDSS ve SAS) ile olan korelasyonunun ortadan kalktığı saptanmaktadır (Tablo 6).

TARTIŞMA

Bu çalışmanın sonuçları CAINS ölçeğinin Türkçe formunun Kring ve ark. (2013) yılında yayımladıkları orijinal ölçek çalışmasında olduğu gibi şizofrenide negatif belirtileri ölçmede güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu yönündedir (9).

Çalışma örnekleminin demografik özellikleri orijinal ölçek çalışmasında (9) özellikleri ile karşılaştırıldığında, Türkçe ölçek çalışmasında erkek oranının belirgin daha yüksek (%81×%57), medeni durum açısından bekâr/hiç evlenmemiş hastaların oranının daha düşük olduğu (%63×%73) görülmektedir. Ek olarak Türkiye çalışmasında ortalama yaş (39×47) ve eğitim düzeyinin (9,7×12,6 yıl) daha düşük, ücretli çalışma durumunun (%25,3×%24) benzer ve etnik köken açısından beyaz ırkın daha fazla olduğu (%100×%40) dikkat çekmektedir. Örneklemelerin genel sosyodemografik özelliklerine bakıldığında ise, Türkiye çalışmasının daha genç, daha az eğitilmiş ve daha çok erkek hastalardan oluşması dikkat çekicidir.

Çalışma örnekleminin klinik özelliklerinin orijinal ölçek çalışmasıyla (9) karşılaştırılmasında ise, Türkçe ölçek çalışmasındaki hastaların hem depresyon (ortalama CDSS puanları 3,3×2,7), hem genel hastalık şiddeti puanlarının bir miktar daha yüksek olduğu görülmektedir (ortalama PANSS toplam puanı 78×ortalama BPRS toplam puanı 40/ortalama PANSS toplam puanı 70'e denk, BPRS ve PANSS eşyüzdellik bağlantısı) (31).

Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi (CAINS) Türkçe formunun değerlendiriciler arası güvenilirliğinin, ölçeğin toplam puanı ve her iki alt ölçeği için ICC değerlerinin Tablo 5'te sayısal değerleri görülebileceği gibi 0,71-0,94 arasında ve iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu bulgular orijinal ölçek çalışmasındaki bulgular (8) olan Motivasyon/Zevk alt ölçeği için 0,93 ve ifade alt ölçeği için 0,77 olan ICC değerleriyle benzerlik göstermektedir.

Geçerlik açısından, CAINS ölçeğinin Türkçe formunda beklenildiği gibi CAINS toplam puanı SANS ve PANSS negatif alt ölçeği ile anlamlı korelasyon göstermektedir. Negatif belirtileri değerlendirme ölçeği (PANSS) negatif alt ölçeğinin CAINS - ifade alt ölçeği (r=0,87) ile ilişkisinin CAINS - Motivasyon ve Zevk alt ölçeği (r=0,83) ile ilişkisi karşılaştırıldığında daha yüksek korelasyon göstermesi bu ölçeğin güdülenim yokluğu ve anhedoniye doğrudan ölçen bir maddesinin olmaması ile açıklanabilir. Ayrıca CAINS toplam puanının PANSS pozitif ve genel psikopatoloji puanları ile de anlamlı korelasyon gösterdiğinin bulunmuş olması, ölçeğin orijinal formundaki (9), Sırpça (14), Korece (13) ve İspanyolca formundaki (12) bulgular ile paralellik göstermektedir. Negatif belirtiler için klinik değerlendirme görüşmesi (CAINS) ölçeğinin hem orijinal çalışmada, hem de bu çalışmada şizofrenide pozitif ve genel psikopatolojiyle ilgili belirtilere de duyarlılık gösteriyor olması beklenilmeyen bir durumdur. Kring ve ark. (2013) çalışmasında CAINS Motivasyon/Zevk alt ölçeğinin Kısa Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeğinin (BPRS) pozitif belirtiler (r=0,31) ve ajitasyon (r=0,18) alt ölçekleri ile korelasyon gösterdiği saptanmıştır (9). Ek olarak, yine Kring ve ark. (2013) çalışmasında BPRS'nin negatif belirtiler alt ölçeğine kıyasla CAINS Motivasyon/Zevk alt ölçeğinin Rol İşlevsellik Ölçeğinin (RFS) sosyal (r=-0,42), aile (r=-0,43), bağımsız yaşama (r=-0,26) ve mesleki (r=-0,29) işlevsellik alt ölçekleri ile daha güçlü bir ilişki gösterdiği bulunmuştur (9). Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi Ölçeğinin Türkçe formu çalışmasında da bu bulgulara paralel olarak Tablo 6'da sayısal değerleri görülebileceği gibi gerek CAINS toplam puanının, gerek her iki CAINS alt ölçeğinin, PANSS pozitif, PANSS genel psikopatoloji, SAPS pozitif, CGI ve GAF puanları ile korelasyon gösterdiği saptanmıştır. Orijinal ölçek çalışmasındakine benzer bir şekilde CAINS ölçeğinin Türkçe formu çalışmasında da bahsedilen bu bulgular ayırt edici geçerlilik üzerine hastalığın genel şiddet ve işlevsellik düzeylerinin karıştırıcı bir

etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Hastalığın genel şiddeti ve işlevsellik düzeyleri istatistiksel olarak kontrol altına alındığında CAINS toplam puanının negatif belirtiler ile korelasyonu devam ederken genel psikopatoloji belirtileri ile korelasyonunun kaybolması ve pozitif belirtiler ile olan korelasyonunun belirgin derecede azalması da bu görüşü kesin olmasa da desteklemektedir.

Bu çalışmada, CAINS toplam puanının depresyon belirtileri ölçen CDSS puanları ile korelasyon göstermesi, CAINS'in birincil ve ikincil negatif belirtilere, örneğin depresif duyguduruma bağlı olarak psikomotor retardasyon ve yüz duygusal ifadesinin yok olması, duyarlı olması ile açıklanabilir. Bununla birlikte, hastalığın genel şiddet ve işlevsellik düzeyleri kontrol altına alındığında bu korelasyonun anlamlılığını kaybetmesi depresyon düzeyi ile hastalığın genel şiddet ve işlevsellik düzeyi arasındaki olası ilişkiye işaret etmektedir.

Parkinsonizm belirtilerinin negatif belirtilerin ölçümünde önemli bir karıştırıcı faktör olduğu genel kabul gören bir durumdur. Orijinal ölçeğin (9) aksine, çalışmamızda CAINS toplam ve alt ölçek puanları SAS ile korelasyon göstermekle beraber, hastalığın genel şiddet ve işlevsellik düzeyi kontrol altına alındığında bu korelasyonun kaybolması parkinsonizm belirtilerinin düzeyi ile hastalığın genel şiddet ve işlevsellik düzeyi arasında yine olası bir ilişki olduğunu düşündürmektedir.

Faktör analizi sonucunda CAINS orijinal İngilizce formunda (8,9) ve Almanca (11), Çince (10), İspanyolca (12), Korece (13) ve Fransızca formlarında (16) olduğu gibi CAINS Türkçe formunun da Motivasyon/Zevk ve ifade boyutlarını içerecek şekilde iki faktörlü yapıda olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın kısıtlılıklarına bakıldığında ise her ne kadar örneklem büyüklüğü (n=79) PCA (Ana Bileşen Analizi) için yeterli olan en az 5:1 oranındaki denek sayısı ve test madde sayısı oranını karşılasa da, daha konservatif bir yaklaşım olan 10:1 oranını karşılamaması çalışmanın kısıtlı bir tarafını oluşturmaktadır (32). Çalışmanın güvenilirlik analizinde değerlendiriciler arası güvenilirlik değerlendirilmiş olmakla beraber, tek değerlendirici güvenilirliğinin (*intrarater reliability*) değerlendirilmemiş olması araştırmanın bir diğer kısıtlılığını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmada CAINS-Türkçe formunun şizofreni hastalarından oluşan bir örneklemde güçlü psikometrik özellikler gösterdiği, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptanmıştır. Türkçe formu orijinal ölçek ile karşılaştırıldığında pozitif belirtiler, genel psikopatoloji ve depresyon belirtileri ile olan ayırt edici geçerliliğinin daha zayıf olduğu görülmektedir. Orijinal ölçek çalışmasının ve Türkçe ölçek çalışmasının örneklemeleri arasında sosyodemografik özellikler, hastalık şiddeti ve işlevsellik düzeyi açısından mevcut olan farklılıkların bu sonuç üzerinde etkisi olabileceği düşünülmüştür.

Etik Komite Onayı: Çalışma protokolünün yerel araştırma etik komitesi tarafından (Adana Şehir Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu) verilen onayı alınmıştır (Karar No: 477, Tarih: 19.06.2019).

Hasta Onamı: Helsinki deklarasyonunun güncel formuyla uyumlu olacak şekilde tüm hastalara araştırma protokolü ile ilgili detaylı bilgi verilmiş olup hastalardan yazılı bilgilendirilmiş onam formları alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir- ŞCG, AEAY; Tasarım- SK, AEAY; Denetleme- SV; Kaynaklar- SV, ŞCG; Malzemeler- SV; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- SV, ŞCG; Analiz ve/veya Yorum- SV, AEAY, SK; Literatür Taraması- SV, AEAY; Yazıyı Yazan- SV, AEAY; Eleştirel İnceleme- SV, SK, AEAY.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Blanchard JJ, Cohen AS. The structure of negative symptoms within schizophrenia: implicating for assessment. *Schizophr Bull.* 2006;32(2):238–245. [Crossref]
- Kirkpatrick B, Fenton WS, Carpenter Jr WT, Marder SR. The NIMH-MATRICES consensus statement on negative symptoms. *Schizophr Bull.* 2006;32(2):214–219. [Crossref]
- Blanchard JJ, Kring AM, Horan WP, Gur R. Toward the next generation of negative symptom assessments: the collaboration to advance negative symptom assessment in schizophrenia. *Schizophr Bull.* 2011;37(2):291–299. [Crossref]
- Fusar-Poli P, Papanastasiou E, Stahl D, Rocchetti M, Carpenter W, Shergill S, et al. Treatments of negative symptoms in schizophrenia: meta-analysis of 168 randomized placebo-controlled trials. *Schizophr Bull.* 2015;41(4):892–899. [Crossref]
- Garcia-Portilla MP, Garcia-Alvarez L, Saiz PA, Al-Halabi S, Bobes-Bascaran MT, Bascaran MT, et al. Psychometric evaluation of the negative syndrome of schizophrenia. *Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci.* 2015;265:559–566. [Crossref]
- Gard DE, Kring AM, Gard MG, Horan WP, Green MF. Anhedonia in schizophrenia: distinctions between anticipatory and consummatory pleasure. *Schizophr Res.* 2007;93:253–260. [Crossref]
- Nazlı İP, Ergül C, Aydemir Ö, Chandhoke S, Üçok A, Gönül AS. Validation of Turkish version of brief negative symptom scale. *Int J Psychiatry Clin Pract.* 2016;20(4):265–71. [Crossref]
- Horan WP, Kring AM, Gur RE, Reise SP, Blanchard JJ. Development and psychometric validation of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS). *Schizophr Res.* 2011;132:140–145. [Crossref]
- Kring AM, Gur RE, Blanchard JJ, Horan WP, Reise SP. The Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS): final development and validation. *Am J Psychiatry.* 2013;170:165–172. [Crossref]
- Chan RCK, Shi C, Lui SSY, Ho KKY, Hung KSY, Lam JWS, et al. Validation of the Chinese version of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS): a preliminary report. *Front Psychol.* 2015;6:7. [Crossref]
- Engel M, Fritzsche A, Lincoln TM. Validation of the German version of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS). *Psychiatry Res.* 2014;220:659–663. [Crossref]
- Valiente-Gomez A, Mezquida G, Romaguera A, Vilardebo I, Andres H, Granados B, et al. Validation of the Spanish version of the Clinical Assessment for Negative Symptoms (CAINS). *Schizophr Res.* 2015;166(1-3):104–109. [Crossref]
- Jang SK, Park SC, Choi KH, Yi JS, Park JK, Lee JS, et al. Validation of the Korean version of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms. *Psychiatry Investig.* 2017;14(4):413–419. [Crossref]
- Ristic I, Jerotic S, Zebic M, Savic B, Vukovic V, Russo M, et al. Factorial structure of the Serbian version of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms –evidence for three factors of negative symptoms. *Front Psychol.* 2020;11:570356. [Crossref]
- Kulenovic AD, Mesevic ES, Ribic E, Repisti S, Radojicic T, Jovanovic N. Factor structure and internal consistency of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS) on a sample of persons with psychotic disorders in Bosnia and Herzegovina. *J Neural Transm.* 2022;129:905–911. [Crossref]
- Laraki Y, Lebrun C, Merenciano M, Eisenblaetter M, Attal J, Macgregor A. Validation of the French clinical assessment interview for negative symptoms in a sample of stable French individuals with schizophrenia. *Front Psychiatry.* 2022;13:836600. [Crossref]
- Bengtsson J, Boden R, Neider D, Cernvall M. A blinded validation of the Swedish version of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS). *Nord J Psychiatry.* 2022;76(1):44–51. [Crossref]
- Rekhi G, Ang MS, Yuen CKY, Ng WY, Lee J. Assessing negative symptoms in schizophrenia: Validity of the clinical assessment interview for negative symptoms in Singapore. *Schizophr Res.* 2019;206:177–182. [Crossref]
- Kay SR, Fiszbein A, Opler LA. The positive and negative syndrome scale (PANSS) for schizophrenia. *Schizophr Bull.* 1987;13(2):261–276. [Crossref]
- Kostakoğlu AE, Batur S, Tiryaki A. Reliability and validity of the Turkish version of the Positive and Negative Syndrome Scale (PANSS). *Türk Psikoloji Derg.* 1999;14:23–32.
- Andreasen NC. Negative symptoms in schizophrenia. Definition and reliability. *Arch Gen Psychiatry.* 1982;39(7):784–788. [Crossref]
- Erkoç Ş, Arkonaç O, Ataklı C, Özmen E. Negatif semptomları değerlendirme ölçeğinin güvenilirliği ve geçerliliği. *Düşünen Adam.* 1991;4:16–19.
- Andreasen NC. Methods for assessing positive and negative symptoms. *Mod Probl Pharmacopsychiatry.* 1990;24:73–88. [Crossref]
- Erkoç Ş, Arkonaç O, Ataklı C, Özmen E. Pozitif Semptomları Değerlendirme Ölçeğinin güvenilirliği ve geçerliliği. *Düşünen Adam.* 1991;4:20–24.
- Addington D, Addington J, Maticka-Tyndale E, Joyce J. Reliability and validity of a depression rating scale for schizophrenics. *Schizophr Res.* 1992;6:201–208. [Crossref]
- Aydemir Ö, Esen Danacı A, Deveci A, İçelli İ. Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeğinin Türkçe versiyonunun güvenilirliği ve geçerliliği. *Noro Psikiyatrs Ars.* 2000;37:82–86.
- Guy W. ECDEU Assessment Manual for Psychopharmacology, Revised US Dept Health, Education and Welfare publication (ADM). Rockville: National Institute of Mental Health; 1976. p. 76–338. [Crossref]
- American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, fourth ed. Washington, DC: American Psychiatric Association; 1994. p. 25–35.
- Simpson GM, Angus JWS. A rating scale for extrapyramidal side effects. *Acta Psychiatr Scand (Suppl 44).* 1970;212:11–19. [Crossref]
- Erkorkmaz Ü, Etikan İ, Demir O, Özdamar K, Sanisoğlu SY. Confirmatory factor analysis and fit indices: review. *Türkiye Klinikleri J Med Sci.* 2013;33(1):210–23. [Crossref]
- Leucht S, Rothe P, Davis JM, Engel RR. Equipercenile linking of the BPRS and the PANSS. *Eur Neuropsychopharmacol.* 2013;23:956–959. [Crossref]
- Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. Multivariate data analysis, 7th ed. New Jersey, United States: Pearson Prentice Hall; 2009. p. 116.

NEGATİF BELİRTİLER İÇİN KLİNİK DEĞERLENDİRME GÖRÜŞMESİ (CAINS-TR)

Ad/Soyad:

Tarih:

Değerlendiren:

Giriş: Bu görüşmede geçtiğimiz hafta boyunca yaptığınız şeyler hakkında bazı sorular soracağım. İlk bölümde aileniz, romantik partneriniz ve arkadaşlarınız ile ilgili, onlarla vakit geçirmek için ne kadar istekli olduğunuz ve onlarla beraberken kendinizi nasıl hissettiğiniz gibi bazı sorular soracağım.

1. SOSYAL (Motivasyon ve Zevk)

Madde 1: YAKIN AİLE, EŞ, PARTNER İLİŞKİLERİ İÇİN MOTİVASYON

(Not: Romantik ilişkiler madde 1 ya da madde 2 içerisinde fakat her iki maddede aynı anda olmayacak şekilde ölçülmelidir. Çiftin bir arada yaşadığı bir eş ya da partner ilişkisi madde 1 içerisinde değerlendirilmelidir. Çiftin bir arada yaşamadığı bir flört ya da romantik ilişki madde 2 içerisinde değerlendirilmelidir.)

Yaşadığı sorular aileniz ile ilgilidir. Aile, ebeveynler, erkek veya kız kardeşler ve diğer akrabalar ayrıca eşiniz (şayet evliyseniz) veya birlikte yaşadığınız partner olarak düşünülmelidir. Geçtiğimiz hafta herhangi bir aile üyesi ile iletişiminiz oldu mu veya herhangi bir aile üyesi tarafından ziyaret edildiniz mi (bizzat şahsen, telefon, elektronik posta) ? Eşiniz ya da partneriniz ile herhangi bir iletişiminiz oldu mu ?

EĞER İLETİŞİM OLDUYSA:

Kiminle iletişiminiz oldu? Başka birisiyle oldu mu?

Aileniz ile neler yaptınız?

GEÇERLİ İSE: Eşiniz ya da partneriniz ile neler yaptınız?

Birlikte ne kadar süre geçirdiniz?

Davranış

Geçtiğimiz hafta içinde Aileniz/Eşiniz/Partneriniz ile iletişim kurmak ya da onu/onları görmek için ne yaptınız?

Aileniz/Eşiniz/Partneriniz ile birlikteyken ne yapacağınıza kim karar verdi?

Sohbeti kim başlattı? Siz mi başlattınız? Aileniz/Eşiniz/Partneriniz mi başlattı? Sohbeti siz dahil oldunuz mu?

Aileniz/Eşiniz/Partneriniz ile temasınızı aniden sonlandırma isteği duyduunuz mu? Temasınızı uzatma isteği duyduunuz mu?

Yakınlık Kurmaya Motivasyon ve İlgililik

Geçtiğimiz hafta içerisinde aileniz/eşiniz/partnerinizin etrafında olma veya temas halinde olma ile ilgili bir motivasyonunuz oldu mu? Olduysa neden?

Ne hakkında konuştunuz? Aileniz/eşiniz/partneriniz ile iyi ve kötü zamanlarınız hakkında konuşabiliyor musunuz?

Aileniz/Eşiniz/Partnerinize kendinizi ne kadar yakın hissediyorsunuz? Yakın olmak sizin için ne anlama geliyor?

Geçtiğimiz hafta içerisinde aileniz/eşiniz/partnerinizin etrafında olma veya temas halinde olma ile ilgili bir istememe hali oldu mu?

Bir ailenin parçası olmak sizin için ne kadar önemli?

Bununla ilgili size önemli gelen şey nedir? Geçtiğimiz hafta boyunca bu şekilde hissettiniz mi?

EĞER HİÇ AİLE İLETİŞİMİ OLMADIYSA:

(NOT: Bu bölüm, kişi ilişkilerinin yakın olduğu bir ailenin parçası değilse veya iletişim kurabilecek uygun akrabası olduğu halde kişi iletişime geçmemeyi tercih ederse uygulanabilir. Şayet kişinin aynı çatı altında yaşadığı bir eşi ya da partneri yoksa, romantik ilişkilere ilgi madde 2 de değerlendirilir)

*Geçtiğimiz hafta içerisinde aileniz sizinle iletişimi kurmayı veya sizi ziyaret etmeyi denedi mi?

*Herhangi bir şey sizin ailenizle iletişimi kurmanızı engelledi veya önledi mi?

*Ailenize daha yakın olmayı ister misiniz? VEYA Yakın bağları olan bir ailenin parçası olmayı ister misiniz?

*Geçtiğimiz hafta içerisinde ailenizle temas kurmayı özlediniz mi?

*Aileniz ile bir ilişkinizin olması sizin için önemli mi? Bir ilişkinizin olmasının neyi sizin için önemli?

*Aileniz ile vakit geçirmektense yalnız başınıza vakit geçirmeyi tercih ettiniz mi?

Madde 1- Yakın Aile/Eş/Partner İlişkileri için Motivasyon

0= Bozukluk yok: Hayatın en önemli parçalarından biri olarak yakın aile bağlarına ÇOK İLGI GÖSTERMEKTEDİR ve yüksek değer vermektedir. Ailesi ile iletişim kurmayı güçlü bir şekilde arzulamakta ve bunun için yüksek motivasyon göstermektedir. Aile ile etkileşimi düzenli bir şekilde başlatmakta ve devamlılık göstermektedir; bu etkileşimlere aktif bir şekilde katılmaktadır, iyi ve kötü zamanlar açık bir şekilde konuşulmaktadır. Normal sınırlar içerisinde.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Her ne kadar verilen yanıt hafif düzeyde veya sorgulanabilir bir azalmayı akla getirirse de, yakın aile bağlarına GENEL OLARAK İLGI GÖSTERMEKTEDİR ve değer vermektedir. Aile ile iletişimi sürdürme konusunda genellikle dikkat çekici bozukluk mevcuttur; iyi ve kötü zamanları konuşulabildiği yakın ilişkisi vardır. Aile ile düzenli iletişimi başlatmak ve sürdürmekte hafif düzeyde zorluk yaşamaktadır-ancak etkileşimler olduğunda aktif bir şekilde katılmaktadır.

2= Orta düzeyde bozukluk: Aile ilişkilerine BİR MİKTAR İLGI GÖSTERMEKTEDİR ve önemli görmektedir. Aile ile yakın ilişkileri zaman zaman iska geçmekle birlikte aile ile iletişime geçmeye bir miktar motivedir. İletişimi başlatmakta ve sürdürmekte dikkat çekici bozukluk mevcuttur; iyi ve kötü zamanları konuşma sınırlıdır. Aile üyeleri ile iletişim yüzeyseldir ve iletişime katılım "yapay" biçimdedir. İletişim genellikle aile tarafından başlatılır ve kişinin iletişime dahil olması pasif bir şekildedir.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Aile üyelerine AZ MİKTARDA İLGI GÖSTERMEKTEDİR ("ister olsun, ister olmasın" ister alma) ve aile bağlarını önemli olarak tanımlamamaktadır. Yakın aile ilişkilerine sahip olmak için hemen hemen hiç gayret ve motivasyon göstermemektedir. Aile üyeleri ile iyi ve kötü zamanları nadiren konuşmaktadır. Aile ile iletişim ve temas yüzeysel ve pasif olup, iletişimin başlaması ve temasın sürdürülmesi yönündeki gayret başkalarından gelmektedir.

4= Ciddi düzeyde bozukluk: Aile ilişkilerine HİÇ İLGI DUYMAZ ve önemsemez. Yalnız olmayı tercih eder ve aileyle birlikte olmak için hiç motivasyonu yoktur. Eğer kişi ailesini görme durumunda kalırsa, gönülsüz, pasif ve ilgisiz bir tutum sergiler.

Madde 2: YAKIN ARKADAŞLIK VE ROMANTİK İLİŞKİLER İÇİN MOTİVASYON

Şimdi, arkadaşlar (ve flört veya romantik ilişkiler) ile ilgili konuşalım. Arkadaşlar diyerek, tanıdığınız ve zaman geçirdiğiniz, arkadaş olarak gördüğünüz veya güvenebileceğiniz insanları kast ediyorum. Geçtiğimiz hafta içerisinde arkadaşlarınız ile herhangi bir iletişiminiz (kişisel, telefon, elektronik posta) oldu mu? GEÇERLİ İSE: Geçtiğimiz hafta içerisinde romantik bir partner ile iletişiminiz veya flrtünüz oldu mu?

EĞER İLETİŞİM OLDUYSA:

- *Geçtiğimiz hafta içerisinde arkadaşınız/partneriniz/flrtünüz ile ne yaptınız?
- *O gezi/aktivite/sohbet esnasında ne yaptığınızı [veya ne konuştuğunuzu] bana anlatır mısınız?
- *Arkadaşlarınız/partneriniz/flrtünüz ile ne kadar zaman geçirdiniz?

Davranış

- *Geçtiğimiz hafta içerisinde arkadaşlarınız/partneriniz/flrtünüz ile iletişim kurmak veya onları görmek için ne adımlar attınız?
- *Arkadaşlarınız/partneriniz/flrtünüz ile birlikteyken, ne yapacağınıza kim karar verdi?
- *Arkadaşlarınız/partneriniz/flrtünüz ile konuşurken, sohbeti kim başlattı? Siz mi?
- *Arkadaşlarınız/partneriniz/flrtünüz ile temasınızı aniden sonlandırma isteği duydunuz mu? Onlarla temasınızın daha uzun sürmesini istediniz mi?

Yakınlığa Motivasyon ve İli

- *Geçtiğimiz hafta içerisinde arkadaşlarınızın (partner/flrtünüz) yakınında olma motivasyonunuz oldu mu? Niçin?
- *Hem iyi ve hem de kötü zamanlar hakkında konuşabiliyor musunuz?
- *Geçtiğimiz hafta içerisinde arkadaşlarınızın (partner/flrtünüzün) yakınında olmayı istemediğiniz zamanlar oldu mu?
- *Arkadaşlık ilişkisine (partner/flört) sahip olma sizin için ne kadar önemli? Bu açıdan sizin için önemli olan nedir?
- *Kendinizi arkadaşlarınıza (partner/flrtünüz) ne kadar yakın hissediyorsunuz? Yakın olmak sizin için ne ifade ediyor?

EĞER ARKADAŞLARI YA DA ROMANTİK İLİŞKİSİ YOKSA:

- *Arkadaş sahibi olmaya ya da flört etmeye ilgi duyuyor musunuz?
- *Arkadaşlık ilişkisine sahip olmak ya da romantik bir ilişki içerisinde olmak sizin için önemli midir? Eğer evetse, bu açıdan sizin için önemli olan [özgül olarak belirtin, arkadaşlık/romantik ilişki] nedir?
- *Geçtiğimiz hafta içerisinde bu tür ilişkileri özlediğiniz oldu mu?
- *İyi ve kötü zamanlar hakkında konuşabileceğiniz arkadaşlarınızın [ya da romantik partnerinizin] olmasını ister misiniz?
- *Eğer herhangi bir ilgi işareti varsa) Arkadaş ya da romantik partner olabilecek biri ile tanışmak için herhangi bir adım attınız mı?
- *Herhangi bir şey arkadaşlarınız ile ilişkinizi engelledi veya önledi mi?
- *Arkadaşlıklarınız (veya romantik bir ilişkiniz) olmasını mı, yalnız başınıza vakit geçirmeyi mi tercih edersiniz?
- Arkadaş ilişkisi [veya romantik ilişki] yürütmeyi mi yoksa yalnız olmayı mı tercih edersiniz?

Madde 2- Yakın Arkadaşlık ve Romantik İlişkiler için Motivasyon

0= Bozukluk yok: Hayatın en önemli parçalarından biri olarak arkadaşlık/romantik ilişkilere ÇOK İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ve yüksek değer vermektedir. Arkadaşlık ilişkisi kurmayı güçlü şekilde istemekte ve yüksek motivasyonu göstermektedir. Arkadaşlar/partner ile iletişimi düzenli bir şekilde başlatmakta ve devamlılık göstermektedir; bu iletişime aktif bir şekilde katılmaktadır, iyi ve kötü zamanlar açık bir şekilde konuşulmaktadır. Normal sınırlar içerisinde.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Arkadaşlık/romantik ilişkilere GENEL OLARAK İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ve arkadaşlık/romantik ilişkilere değer vermektedir , ancak yanıt hafif düzeyde veya sorgulanabilir bir azalmayı düşündürmektedir. Arkadaşlık ilişkisini sürdürme konusunda genellikle motive ve isteklidir. Arkadaşları ile iyi ve kötü zamanların konuşulabildiği yakın ilişkisi vardır, ancak bu daha az tutarlılık gösterir. Arkadaşlar/partner ile ilişkiyi başlatmak ve sürdürmekte hafif düzeyde zorluk vardır. Arkadaşlık/ ilişki bildirmiyorsa da özelemektedir, olması için motivevidir ve arayış içindedir.

2= Orta düzeyde bozukluk: Arkadaşlık/romantik ilişkilerine BİR MİKTAR İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ve önemli görmektedir. Arkadaşlar/partner yakın ilişkileri zaman zaman ıskala geçmekle birlikte arkadaşları/partneri olması için bir miktar motivevidir. İletişim başlatmakta ve sürdürmekte dikkat çekici bozukluk mevcuttur; iyi ve kötü zamanları konuşma sınırlıdır. Arkadaşlar/romantik partner ile iletişim yüzeyseldir ve iletişime katılım "yapay" biçimdedir; iletişim genellikle diğerleri tarafından başlatılır ve kişinin iletişime dahil olması pasif bir şekildedir. Eğer arkadaş/romantik ilişki yoksa, arkadaş/partner sahibi olmak için bir miktar motivasyonu vardır ve nadiren arkadaş/partner arayışı olur.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Arkadaş/romantik ilişkilere AZ İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ("ister olsun, ister olmasın") ve arkadaşları/partneri önemli olarak tanımlamamaktadır. Arkadaşlık ilişkisine sahip olmak için hemen hemen hiç motivasyonu yoktur ve yalnız olmayı tercih eder. Başkaları ile iletişim yüzeysel ve pasif olup, iletişimin başlaması ve temasın sürdürülmesi yönündeki gayret başkalarından gelmektedir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Arkadaşlık/romantik ilişkilere HİÇ İLGİ DUYMAZ ve önemsemez. Yalnız olmayı tercih eder ve arkadaşlar/partner ile birlikte olmak için hiç motivasyonu yoktur.

Madde 3: GEÇTİĞİMİZ HAFTA İÇERİSİNDE ZEVKLi SOSYAL AKTİVİTELER SIKLIĞI

[NOT: Puanlama, diğer insanlar ile deneyimlenen zevkli aktivitelerin **BİR HAFTA İÇERSİNDEKİ GÜN SAYISINA** dayanılarak yapılır. Birden fazla farklı aktivite bildirilirse, bunların aynı ya da farklı günler içinde olup olmadığını netleştirin.]

Şimdi, geçtiğimiz hafta içerisinde zaman geçirdiğiniz ya da iletişim halinde olduğunuz insanlarla geçirdiğiniz süre boyunca nasıl hissettiğinizi konuşmak istiyorum. Şimdiye kadar hakkında konuştuğumuz insanlar ya da başkaları ile geçirilen zamanları göz önünde bulundurabilirsiniz. Diğer insanlarla zevkli etkinlikleriniz oldu mu, örneğin:

- Aile ile (DUR)
- Romantik ya da flört partnerleri ile (DUR)
- Arkadaşlar ile (DUR)
- İnsanlar ile diğer zevkli sosyal etkileşim ya da zaman geçirmeniz oldu mu? (DUR)
- GEREK GÖRÜLÜRSE: Diğer bölümlerde bahsedilen, **birlikte zevkli etkinliklerde bulunulan** insanlarla ilgili soru sorun

Pazar	Pazartesi	Salı	arşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi

EVET İSE:

*Zevkli olan etkinlik ne ile ilgiliydi?

*Kaç gün bu etkileşimlerden [kişi/kişilerle geçirilen zamandan] keyif duydunuz/zevk aldınız (her biri için geçirilen zaman)?

*[Eğer bir çok günden (5 ya da 6 gün gibi) bahsediliyorsa ya da zevk alınan etkinliklerin gün sayısı net değilse] Diğer insanlarla zevkli etkinlikler içerisinde bulunmadığınız gün oldu mu?

Madde 3- Zevkli Sosyal Aktivitelerin Sıklığı- Geçtiğimiz Hafta

0= Bozukluk yok: Her gün zevk alınıyor.

1= Hafif düzeyde bozukluk: 5-6 gün zevk alınıyor.

2= Orta düzeyde bozukluk: 3-4 gün zevk zevk alınıyor.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: 1-2 gün zevk alınıyor.

4= Ağır bozukluk: Hiç zevk alma bildirilmiyor.

Madde 4: GELECEK HAFTA İÇERİSİNDE OLMASI BEKLENEN ZEVLİ SOSYAL AKTİVİTELERİN SIKLIĞI

[NOT: Puanlama gün sayısından bağımsız olarak beklenen zevkli aktivitelerin sayısına göre yapılır]

Şimdi GELECEK haftayı (önümüzdeki 7 gün) ve kiminle vakit geçireceğinizi düşünmenizi istiyorum. Bahsetmiş olduğunuz ya da diğer kişileri göz önünde bulundurabilirsiniz. Önümüzdeki hafta diğer insanlarla neler yaparak zevk almayı düşünüyorsunuz?

VERİLEN HER BİR YANIT İÇİN:

*Size neyin zevk vereceğini düşünüyorsunuz?

*Gelecek hafta içerisinde bundan ne sıklıkta zevk alacağınızı düşünüyorsunuz?

TAKİP:

*Gelecek hafta insanlarla deneyimlemekten zevk alacağınızı düşündüğünüz başka etkinlikler var mı?

Madde 4- Beklenen Zevkli Sosyal Aktiviteler Sıklığı- Gelecek Hafta

0= Bozukluk yok: ÇOK SAYIDA (7 ya da daha fazla) zevkli deneyim beklenmekte

1= Hafif düzeyde bozukluk: BİRKAÇ (5-6) zevkli deneyim beklenmekte

2= Orta düzeyde bozukluk: AZ SAYIDA (3-4) zevkli deneyim beklenmekte

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: BİR İKİ (1-2) zevkli deneyim beklenmekte

4= Ağır bozukluk: HİÇ zevkli deneyim beklenmemekte

2. İŞ VE OKUL (MOTİVASYON VE ZEVLİ)**Madde 5: İŞ VE OKUL AKTİVİTELERİ İÇİN MOTİVASYON**

Şimdi size iş veya okul ile ilgili sorular soracağım ve bu sorular geçtiğimiz hafta iş ve okul aktivitelerine ne kadar motive olduğunuzu ve bu aktivitelerde bulunurken nasıl hissettiğinizi kapsayacak. Geçtiğimiz hafta boyunca çalıştınız mı ya da okula gittiniz mi? Herhangi bir gönüllü iş üstlendiniz mi? İş ile ilişkili bir tedavi programı içerisinde misiniz?

BAĞLANTILI ROLÜ VARSA:

*Ne yaptığınızı bana anlatın [bu rolden bahsederek]

*Geçtiğimiz hafta içerisinde ne kadar zamanı buna ayırdınız?

Davranış

*İlgili görevleri [bu rolden bahsederek] tamamlayabiliyor muydunuz?

*Geçtiğimiz hafta içerisinde herhangi birisi performansınızla ilgili [bu rolden bahsederek] bir sorundan bahsetti mi?

*Geçtiğimiz hafta içerisinde bu aktiviteyle ilgili gün kaçırdığınız oldu mu? Neden?

*Birisi size [bu rolden bahsederek] hatırlatma ihtiyacı duydu mu? Neden öyle oldu?

*Yapmaya niyet ettiğiniz ya da yapmak zorunda olduğunuz işler olduğu halde bir türlü onlara başlayamama durumu oldu mu? Neden?

Motivasyon

*[Bu rolden bahsederek] ile ilgili nasıl hissediyorsunuz?

*Hiç [bu rolden bahsederek] için motive oldunuz mu?

*[Bu rolden bahsederek] yapmak için sizi ne motive eder?

*Geçtiğimiz hafta içerisinde [bu rolden bahsederek] yapmak istemediğiniz zamanlar oldu mu?

*Sizin için [bu rolden bahsederek] ne kadar önemli? Bunu önemli kılan nedir?

BAĞLANTILI ROLÜ YOKSA:

*Şu an (iş/okul/gönüllü etkinlik) içerisinde olmamanızın bir nedeni var mı?

*Herhangi bir şey sizi (iş/okul/gönüllü etkinlik) arayışından uzak tutuyor mu?

*Çalışmak veya okula gitmek veya gönüllü bir etkinlikte çalışmak ile ilgili ne hissediyorsunuz?

*İş/okul/gönüllü etkinliğe ilgi duyduğunuz oldu mu?

Bana daha fazla anlatın }

*alışmak sizin için önemli mi? alışmak/okula gitmek/gönüllü etkinlikte bulunmanın nesi sizin için önemli?

*İş/okul/gönüllü etkinlikte bulunmayı zlyr musunuz?

*Çalışmaya/okula gitmeye/gönüllü etkinlikte bulunmaya başlamak için herhangi bir adım atmayı denediniz mi? Ne tür adımlar attınız? İş/okul/gönüllü etkinlikte bulunma arayışına ne sıklıkta girdiniz?

Madde 5- İş ve Okul Aktiviteleri için Motivasyon

0= Bozukluk yok: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için ÇOK MOTİVASYON GÖSTERİR; düzenli bir biçimde iş, okul ya da meslek arayışını başlatır ve sürdürür. Normal sınırlar içerisindedir.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için GENEL OLARAK MOTİVASYON GÖSTERİR; başlama ve sürdürmede hafif düzeyde bozukluk vardır; başlama örnekleri bildirebilir, ancak sürdürme orta düzeydedir.

2= Orta düzeyde bozukluk Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için BİR MİKTAR MOTİVASYON GÖSTERİR; başlamada dikkat çeken bir bozukluk vardır; aktiviteleri başlatmış olabilir, ancak çok sayıda hatırlatma gerekmektedir, ve/veya hiç yeni aktiviteyi başlatmamıştır, ve/veya çok uzun sürdürememiştir.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için AZ MOTİVASYON GÖSTERİR; başlamada belirgin bozukluk vardır; sürekli hatırlatma gerekmiştir, ve/veya birkaç aktiviteyi başlatmış, ancak uzun sürdürememiştir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışında HİÇ MOTİVASYON GÖSTERMEZ; iş, okul ya da meslek arayışını neredeyse hiç başlatamaz ve sürdüremez.

Madde 6: GELECEK HAFTA İÇERİSİNDE OLMASI BEKLENEN ZEVKLİ OKUL VE İş AKTİVİTELERİNİN SIKLIğI

[NOT: Puanlama gün sayısından bağımsız olarak, **BEKLENEN ZEVKLİ AKTİVİTELERİN TOPLAM SAYISINA** dayanılarak yapılmaktadır.]

şimdi GELECEK hafta (nmzdeki 7 gün) içerisindeki iş/okul/ gönüllü etkinlikleri dşnmenizi istiyorum.

BAğLANTILI ROLÜ VARSA:

*Önümüzdeki hafta içerisinde iş/okul/ gönüllü etkinliklerinden zevk alma ile ilgili ne dşnyorsunuz?

BAğLANTILI ROLÜ YOKSA:

*Ücretli ya da gönüllü bir iş veya okulla ilgili herhangi bir şeyden zevk alacağınızı dşnyor musunuz?

VERİLEN HER BİR YANIT İÇİN:

*Ne ile ilgili zevk almayı umuyorsunuz?

*Önümüzdeki hafta içerisinde ne sıklıkta zevk alacağınızı dşnyorsunuz?

TAKİP:

*Önümüzdeki hafta içerisinde zevk alacağınızı dşndğnz diğer iş/okul deneyimleri var mı?

Madde 6- Beklenen Zevkli Okul ve İş Aktivitelerinin Sıklığı- Gelecek Hafta

0= Bozukluk yok: ÇOK SAYIDA (7 ya da daha fazla) zevkli deneyim bekleniyor

1= Hafif düzeyde bozukluk: BİRKAÇ (5-6) deneyimden zevk alma bekleniyor

2= Orta düzeyde bozukluk: AZ SAYIDA (3-4) deneyimden zevk alma bekleniyor

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: BİR İKİ (1-2) deneyimden zevk alma bekleniyor

4= Ağır düzeyde bozukluk: HİÇ zevkli deneyim beklentisi olmama

3. EğLENME (MOTİVASYON VE ZEVK)

Madde 7: EğLENME AKTİVİTELERİ İÇİN MOTİVASYON

Önümüzdeki bölümde, boş zamanlarınızda ne yaptığınız ile ilgili- hobiler ya da eğlenme aktiviteleri- bazı sorular soracağım. Geçtiğimiz hafta içerisinde boş zamanınızda yaptığınız şeylerle ilgili motivasyon ve duygularınızı soracağım.

*Geçtiğimiz hafta içerisinde boş zamanınızda ne yaptınız?

*Geçtiğimiz hafta içerisinde herhangi bir hobi ya da spor veya oyun, camiye gitmek, TV, müzik, okuma, internet, yürüme veya diğer benzeri aktiviteler gibi boş zaman etkinliklerine katıldınız mı?

EYETSE:

Davranış

*Aktivitelenizi bana anlatın. Geçtiğimiz hafta içerisinde bu ne kadar zamanınızı aldı? Aktiviteyi bundan daha fazla yapmak istediniz mi? Umduğunuzdan daha uzun sürdü m? Neden sadece (xx) bu kadar sürdü?

*Geçtiğimiz hafta içerisinde bu aktiviteleri yaparken herhangi bir engelle karşılaştınız mı? Neydi bu engel?

*Bu aktiviteleri kim başlattı? Birisinin size bu aktivitelere katılmanızı hatırlatması gerekti mi?

Motivasyon

*Geçtiğimiz hafta içerisinde bu aktivitelere dahil olma motivasyonunuz veya drtnz nasıldı?

*Bu aktivitelere pek de ilgi duymadığınız hissettiğiniz oldu mu?

*Bu tür aktiviteler sizin için önemli mi? Neden? Bu tür aktivitelerle ilgili misiniz?

*Bu tür aktivitelere katılmaktansa hiçbir şey yapmamayı istediğiniz oldu mu?

HAYIRSA:

- *Geçtiğimiz hafta içerisinde herhangi bir hobi ya da boş zaman aktivitesine katılmamanızın bir nedeni var mı?
 *Geçtiğimiz hafta boş zamanınızda herhangi bir şey yapma isteğiniz ya da motivasyonunuz oldu mu?
 *Geçtiğimiz hafta süresince bu tür aktiviteleri yapmaya engel bir durum oldu mu? Olduysa neydi?

Madde 7- Eğlenme Aktiviteleri için Motivasyon

0= Bozukluk yok: Kişi hobiler ve eğlenme aktiviteleri bulmak için ÇOK MOTİVASYON GÖSTERİR; düzenli bir şekilde hobileri ve eğlenme aktivitelerini başlatmakta ve sürdürmektedir, normal sınırlar içerisindedir.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktiviteleri bulmak için GENEL OLARAK MOTİVASYON GÖSTERİR; başlama ve sürdürmede hafif bozukluk vardır; hobilere başlama bildirilebilir, ancak sürdürme orta düzeydedir.

2= Orta düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktiviteleri bulmak için BİR MİKTAR MOTİVASYON GÖSTERİR; başlamada dikkat çeken bir bozukluk vardır; bazı aktiviteleri başlatmış olabilir ve/veya ancak çok uzun sürdürmemiştir. Başkalarının aktiviteleri veya hobileri başlatmış olma ihtimali vardır.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktivitelerine AZ MOTİVASYON GÖSTERİR; başlama ve sürdürmede anlamlı bozukluk vardır; birkaç aktiviteyi başlatmış ancak uzun sürdürmemiş olabilir. Başkalarının hobileri başlatmış veya başlamaya teşvik etmiş olması ihtimali yüksektir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktivitelerini bulmaya HİÇ MOTİVASYON GÖSTERMEZ; hobiler veya boş zamanı değerlendirme aktivitelerini başlatma veya sürdürme neredeyse hiç olmaz.

Madde 8: GEÇTİĞİMİZ HAFTA İÇERİSİNDE ZEVKLİ EĞLENCE AKTİVİTELERİNİN SIKLIĞI

[NOT: Puanlama deneyimlenen zevkli aktivitelerin hem ÇEŞİTLİLİĞİNE hem de GÜNLÜK SIKLIĞINA göre yapılmaktadır. Farklı aktivitelere katılım bildirildiği zaman, bunların aynı gün mü farklı gün mü gerçekleştiğinin netleştirilmesi gerekmektedir.]

Geçtiğimiz hafta içerisinde boş zamanınızda yaptığınız şeylerden zevk aldınız mı? Bunlar şimdiye kadar konuştuğumuz aktiviteler olabilir veya televizyon, spor, camiye gitmek, müzik, okuma, internet, yürüme ya da benzeri aktiviteleri içerebilir.

**[Bu rolden bahsederek] ile ilgili zevkli olan neydi?

*Bu deneyimlerden kaç gün boyunca zevk aldınız?

*EĞER GEREK OLURSA: Diğer bölümlerde dile getirilen ve **zevкли olarak tarif edilen** aktiviteler ile ilgili sorunuz.

TAKİP:

Boş zamanınızda zevk alarak yaptığınız diğer şeyler ya da hobileriniz?

Aktivite	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi

Madde 8- Zevкли Eğlenme Aktivitelerinin Sıklığı- Geçtiğimiz Hafta

0= Bozukluk yok: En az BİRKAÇ (3) farklı çeşit ve her gün yaşanan zevкли deneyim

1= Hafif düzeyde bozukluk: En az BİRKAÇ (3) farklı çeşit ve çoğu gün yaşanan zevкли deneyim

2= Orta düzeyde bozukluk: 1 ya da 2 farklı çeşit ve çoğu gün yaşanan zevкли deneyim

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Az sayıda günde yaşanan 1 çeşit zevкли deneyim

4= Ağır düzeyde bozukluk: Zevкли deneyim yok

Madde 9: GELECEK HAFTA BEKLENEN EĞLENME AKTİVİTELERİNİN SIKLIĞI

[NOT: Puanlama, gün sayısından bağımsız olarak, **BEKLENEN ZEVKLİ AKTİVİTELERİN TOPLAM SAYISINA** dayanılarak yapılır.]

Şimdi **GELECEK hafta (gelecek 7 gün) içerisindeki boş zaman aktivitelerinizi / hobilerinizi / eğlenme aktivitelerinizi düşünmenizi istiyorum. Bunlar içerisinde şimdiye kadar konuştuğumuz aktiviteler ya da başka şeyler olabilir. GELECEK HAFTA eğlenme/ boş zaman aktivitelerinden hangilerini yaparak zevk alacağınızı düşünüyorsunuz?**

VERİLEN HER BİR YANIT İÇİN:

*Bununla ilgili neyden zevk alacağınızı düşünüyorsunuz?

*GELECEK hafta [aktivite] ne sıklıkta zevk alacağınızı düşünüyorsunuz?

TAKİP:

*Önümüzdeki hafta boş zamanınızda yaptığınızda zevk alacağınızı düşündüğünüz hobiler ya da eğlenme aktivitelerine benzeyen diğer şeyler olacak mı?

Madde 9- Beklenen Zevkli Dinlenme Aktivitelerinin Sıklığı- Önümüzdeki Hafta

- 0= Bozukluk yok:** ÇOK SAYIDA (7 ya da daha fazla) zevkli deneyim bekleme
1= Hafif düzeyde bozukluk: BİRKAÇ (5-6) zevkli deneyimden zevk almayı bekleme
2= Orta düzeyde bozukluk: AZ SAYIDA (3-4) zevkli deneyimden zevk almayı bekleme
3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: BİR İKİ (1-2) zevkli deneyim bekleme
4= Ağır düzeyde bozukluk: HİÇ zevkli deneyim bekleme

4. İFADE**Madde 10: YÜZ İFADESİ**

Yüz ifadesi puanlamasını yaparken, gözleri (örneğin şaşırma durumunda göz kaşlarının yükselmesi), ağzı (gülümseme ya da yüzünü ekşitme) ve yüzün orta hattını (örneğin tiksiniildiği zaman burunun büzülmesi) kapsayacak şekilde, yüzün tüm bölümlerindeki hareketleri göz önünde bulundurun

Madde 10- Yüz İfadesi

- 0= Bozukluk yok:** NORMAL SINIRLAR İÇERİSİNDE; görüşme boyunca sık değişen yüz ifadeleri
1= Hafif düzeyde bozukluk: Yüz ifadelerinin değişiminde HAFIF DÜZEYDE AZALMA, görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde yüz ifadesinde sınırlı değişim
2= Orta düzeyde bozukluk: Yüz ifadelerinin değişiminde DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA, görüşmenin birkaç bölümünde yüz ifadesindeki değişimde azalma
3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Yüz ifadelerinin değişiminde BELİRGİN AZALMA, görüşmenin büyük bölümünde yüz ifadelerinde çok az değişim
4= Ağır düzeyde bozukluk: Tüm görüşme boyunca yüz ifadelerinin NEREDESİYE HİÇ DEĞİŞMEMESİ

Madde 11: SES İFADESİ

Bu madde sesin prozodik özellikleri ile ilgilidir. Bu madde konuşma boyunca ses tonundaki değişiklikleri yansıtır. Konuşma hızı, miktarı ya da içeriği değerlendirilmez.

Madde 11- Ses İfadesi

- 0= Bozukluk yok:** NORMAL SINIRLAR İÇERİSİNDE. Görüşme boyunca ses tonunda normal değişiklikler. Konuşma ifadeli ve canlı.
1= Hafif düzeyde bozukluk: Ses tonunda HAFIF DÜZEYDE AZALMA. Görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde ses tonunda sınırlı değişim olur.
2= Orta düzeyde bozukluk: Ses tonunda DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA. Görüşmenin birkaç bölümünde azalmış ses tonu değişikliği. Konuşmanın büyük kısmında ses tonunda değişiklik yoktur, ancak görüşmenin birkaç bölümünde prozodik değişiklikler meydana gelir.
3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Görüşmenin büyük bölümünde ses tonu değişikliklerinde BELİRGİN AZALMA . Konuşmanın çoğu düz ve ton değişikliğinden yoksundur, yalnızca izole anlık prozodik değişiklikler gözlenir.
4= Ağır düzeyde bozukluk: Tüm görüşme boyunca karakteristik olarak düz ya da monoton konuşmanın eşlik etmesi ve ses tonunun NEREDESİYE HİÇ DEĞİŞMEMESİ

Madde 12: İFADE EDİCİ JESTLER

İfade edici jestler, eller, baş (baş sallama), omuzlar (omuzları kaldırma) ve gövde (öne eğilme, arkaya eğilme) ile yapılan jestler aracılığıyla sözel ifadeyi desteklemek için kullanılır.

Madde 12- İfade Edici Jestler

- 0= Bozukluk yok:** NORMAL SINIRLAR İÇERİSİNDE; görüşme boyunca jestler sık olarak kullanılır.
1= Hafif düzeyde bozukluk: İfade edici jestlerin sıklığında HAFIF DÜZEYDE AZALMA, görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde sınırlı miktarda jest vardır.
2= Orta düzeyde bozukluk: İfade edici jestlerin sıklığında DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA, görüşmenin birkaç bölümünde jestler gözlenmez.
3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: İfade edici jestlerde BELİRGİN AZALMA, görüşmenin büyük bölümünde yalnızca birkaç jest gözlenir.
4= Ağır düzeyde bozukluk: İfade edici jestler NEREDEYSE HİÇ YOKTUR

Madde 13: KONUŞMA MİKTARI

Bu madde konuşulan kelimelerin miktarı ile ilgilidir. Organizasyon bozukluğu, neolojizm ya da psikotik içerik gibi diğer konuşma bozuklukları burada puanlanmaz. Örneğin, dezorganize bir kişi çok miktarda konuşsa da bu maddeden düşük (normal) puan alabilir.

Madde 13- Konuşma miktarı

- 0= Bozukluk yok:** Görüşme boyunca NORMAL MİKTARDA konuşma. Kendiliğinden ve sıkça yapılan açıklamalarla yanıt yeterli bilgi sağlar.
1= Hafif düzeyde bozukluk: Konuşma miktarında HAFIF DÜZEYDE AZALMA, görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde kısa yanıtlar
2= Orta düzeyde bozukluk: Konuşma miktarında DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA , görüşmenin birkaç bölümünde kısa yanıtlar
3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Konuşma miktarında BELİRGİN AZALMA, görüşmenin büyük bölümünde yanıtlar çok kısa (sadece birkaç kelime)
4= Ağır düzeyde bozukluk: Görüşmenin tamamı boyunca yanıtların hepsi ya da tama yakını bir ya da iki kelime den oluşmakta

CAINS-TR GİRİŞ

Negatif belirtiler aynı kültür içerisinde normalde bir kiŐide bulunan öznel deneyim ya da davranıŐların yokluğu veya azalmasıdır. Negatif belirtiler, deneyim (yakın ilişkiler için arzu azalması, motivasyon azalması ve zevk almanın azalması) ve ifade eksikliklerini (duygulanım ve konuşmanın dıŐa yönelik ifadesinde bozulma) kapsar. Negatif belirtiler psikoz, dezorganizasyon, duygudurum ve bunaltı belirtileri ile bilişsel bozuklukları içeren Şizofreni ve ilişkili bozuklukların diğer özelliklerinden ayrıdır.

Negatif Belirtiler için Klinik Değerlendirme Görüşmesi (CAINS) leği Şizofreni ve Őizoafektif bozukluk tanılı kiŐilerde negatif belirtilerin güncel

Şiddet düzeyini ölçmek için çok evreli bir ölçek geliŐtirme iŐlemi aracılığıyla geliŐtirilmiŐtir (Forbes ve ark., 2010; Blanchard ve ark., 2011; Horan ve ark., 2011; Kring ve ark., kaydedildi). Ölçümler için zaman dilimi geçtiğimiz son **bir haftadır**. Ölçek tedavi çalışmaları için geliŐtirilmiŐ olmakla beraber diğer tür negatif belirti araŐtırmalarında da kullanılabilir.

CAINS iki alt ölçekten oluşmaktadır: dokuz maddeli Motivasyon ve Zevk leği ile dört maddeli İfade leği. İki alt ölçekten birleŐik bir puan hesaplanabilir. Bu alt ölçeklerdeki maddeler ve maddelerin puanlanmasındaki dayanak aşağıdaki tablolarda özetlenmiŐtir:

1. Motivasyon ve Zevk (MZ) leği

Madde	İsim	lmler için dayanak
1.	Yakın Aile, EŞ, Partner İlişkileri için Motivasyon	Yakın ilişkiler ve ilgili etkileşimlere katılım için bildirilen motivasyon ve arzu
2.	Yakın Arkadaşlıklar ve Romantik İlişkiler için Motivasyon	Yakın ilişkiler ve ilgili etkileşimlere katılım için bildirilen motivasyon ve arzu
3.	Geçtiğimiz Hafta İçerisinde Zevkli Sosyal Aktiviteler Sıklığı	Deneyimlenen zevkli sosyal aktivitelerin bildirilen gün sayısı
4.	Gelecek Hafta İçerisinde Olması Beklenen Zevkli Sosyal Aktivitelerin Sıklığı	Gelecek hafta beklenen zevkli sosyal aktivitelerin bildirilen sayısı
5.	İŞ ve Okul Aktiviteleri için Motivasyon	İŞ veya okul ve ilgili aktivitelere katılım için bildirilen motivasyon ve arzu
6.	Gelecek Hafta İçerisinde Olması Beklenen Zevkli Okul ve İŞ Aktivitelerinin Sıklığı	Gelecek hafta beklenen zevkli iş ya da okul aktivitelerinin bildirilen sayısı
7.	Eğlenme Aktiviteleri için Motivasyon	Eğlenme ve ilgili aktivitelere katılım için bildirilen motivasyon ve arzu
8.	Geçtiğimiz Hafta içerisinde Zevkli Eğlenme Aktivitelerinin Sıklığı	Zevkli eğlenme aktivitelerinin bildirilen çeŐitlilięi ve günlük sıklığı
9.	Gelecek Hafta Beklenen Eğlenme Aktivitelerinin Sıklığı	Gelecek hafta beklenen zevkli eğlenme aktivitelerinin bildirilen sayısı

2. İfade (İ) leği

Madde	İsim	lmler için Dayanak
10.	Yüz İfadesi	Görüşme boyunca davranış gözlemleri
11.	Ses İfadesi	Görüşme boyunca davranış gözlemleri
12.	İfade Edici Jestler	Görüşme boyunca davranış gözlemleri
13.	Konuşma Miktarı	Görüşme boyunca davranış gözlemleri

Tüm puanlamalar hatırlatmalar ve sorgulamalar içeren yarı yapılandırılmış bir görüşmeyi temel alarak yapılmaktadır. Maddeler, yakınmanın yokluğundan (0) ağır (4) olmasına doğru değişen aralıkta dayanak noktaları olan, 5 puanlı (0-4) bir ölçek üzerinden puanlandırılmaktadır. Bazı maddelerdeki daha düşük ve "bozukluk" gösteren puanların genel popülasyondaki normal varyasyon içerisinde olabileği göz önünde bulundurulmalıdır. Tüm puanlamalar klinik ya da klinik olmayan referans grupları ile karŐılaŐtırmadan, yalnızca dayanaklardaki tanımlayıcılar üzerinden yapılmalıdır.

CAINS-TR Kılavuzunun Organizasyonu

Kılavuz öncelikle motivasyon ve zevk ölçümü ile bağlantılı zgn genel değerlendirmeleri ve sorunları kapsamaktadır. Ardından kılavuz her madde için bir tanım ve puanlamada temel oluŐturacak özellikler, madde dayanak noktaları, o maddeye özgül düŐünülmesi gereken konular ve her dayanak noktasının kişinin bildirdiği deneyim bağlamında neye benzeyebileğini betimleyen kısa vaka örnekleri sunar.

CAINS-TR Kullanırken Genel Değerlendirmeler

- CAINS-TR uygulaması puanlama için detaylandırılan görüşme sorgulamasına uyulmasını gerektirir. Görüşme esnasında önerilen tüm soruların sorulması Őart olmasa da, sorgulamaların yapısını tam olarak takip etmek ve kapsayıcı bir ölçüm yapmak için gerektiği ölçüde ve mümkün olduğunca fazla soru sormak önemlidir. Görüşme sorgulamasından sapılmaması önemlidir ve eğer sapılırsa da bu sadece iyi bir klinik görüşme yapmak ve netleŐmek amacıyla ek sorular sorulması Şeklinde olabilir.
- Genel olarak, açık uçlu sorularla görüşmeye baŐlanılması ve daha sonra bilgi ve netlik amacıyla daha özgül sorular ve hatırlatmalarla

devam edilmesi önemlidir. Evet ya da hayır Şeklinde yanıtlara neden olabilecek sorulardan kaçınılması gerekmektedir. Evet ya da hayır yanıtları ölçüm yapmak için gerekli bilgiyi oluşturmak için ek sorular ile ayrıntılandırılmalıdır.

- Bağlantılı olarak görüşmeciler mümkün olduğca yönlendirici sorular sormaktan kaçınmalıdır. Örneğin geçtiğimiz hafta zevkli eğlenme aktivitelerinin sıklığı sorulurken, görüşmeci özgül aktiviteleri kendisi gündeme getirmek yerine, görüşme için önerilen genel sorgulama soruları ile baŐlamalıdır. Başka bir örnek olarak, eğer kişi geçtiğimiz hafta içerisinde zevkli sosyal aktivitelerin sıklığı maddesi sorgulamasına yanıt olarak herhangi bir zevkli deneyim bildirmemiŐse, görüşmeci 'Salı günü annenizle birlikte aŐıŐeriŐe gittiğinizden bahsetmiŐtiniz, onunla geçirdiğiniz o öğleden sonra zevk aldığınız bir Şey oldu mu?' Şeklinde bir ek soru ile yönlendirici bir sorgulama yapmamalıdır. Ayrıca görüşmecilerin sorgulama sorularının fazla kullanımından kaçınmaları önemli bir noktadır. Amaç mümkün olduğunca fazla bilgi elde etmekten ziyade görüşme boyunca sağlanan sorgulamalara verilen yanıtlardan gerekli bilgiyi elde etmektir.
- Bir çok takip sorgulama sorusu, katılımcının bildirimlerinin CAINS-TR ile ölçülen negatif belirtilerin yerine diğer faktörler ya da belirtileri (sanrılar, depresyon) yansıtıp yansıtmadığına netlik kazandırmak amacıyla sorulmaktadır. Diğer klinik değerlendirmeler CAINS uygularken bilgi verici olabilir. Araştırmacılar CAINS tamamlamadan önce diğer klinik puanlamaları yapmayı yararlı bulabilirler (r. pozitif belirtiler, depresyon, ajitasyon, anksiyete).
- Bazı insanlar gerçekleŐmesi olduğca düşük olasılıkla olayları deneyimlediklerini, beklediklerini ya da sosyal etkinliklerde bulunduklarını (r. iş yerinde Devlet BaŐkanı ile sohbet etme) bildirebilirler veya psikotik inanç ya da deneyimlerin etkisi altındadırlar

(ör. TV deki bir karakterle romantik ilişki yaşama). Genellikle bu deneyimler psikotik belirtiler bağlamında meydana geldiği için sayılmamalıdır. Gerçekçi ve sanrısız olmayan materyal bulmayı denemek için sorgulamaya devam edilmelidir.

- Şayet kişi görüşmede başka bir madde ile bağlantılı içerikten (ör. eğlence zevk aktivitelerinin sorgulandığı esnada sosyal zevkten bahsederken bundan sosyal bölümün sorgulaması esnasında bahsetmemesi) bahsederse, bu bilgi uygun madde içerisinde puanlanmalıdır ve gerek görülürse önceki puanlama yeni bilgiyi yansıtacak şekilde gözden geçirilip düzeltilmelidir. Örneğin bir kişinin aile, arkadaşlar ve romantik partnerler hakkında konuştuğu belli sosyal ilişkiler sorulurken, kişi özgül olarak zevk alma sorgulamasında üzerinde durulan durum zevk ya da eğlence ile bağlantılı yanıtlar verebilir. Örneğin, 'Daha önce bana ailenizle akşam yemeğinden ne kadar zevk aldığınızdan bahsetmişiniz; geçtiğimiz hafta içerisinde diğer insanlarla yapmaktan zevk aldığınız buna benzer şeylerle ilgili biraz daha soru sormak istiyorum.'
- Eğer bir puanlayıcı iki puan arasında kalırsa (0 veya 1, 1 veya 2), daha yüksek (daha patolojik olan) puanı seçmelidir. Aslında, bir kişinin görüşme sorgulamalarına verdiği yanıt iki dayanak noktası arasında yer alıyorsa, tam hangi noktada olduğuna karar vermek sıklıkla zordur. Örneğin, bir kişi kısmi zamanlı öğrenci olarak bir sınıfın derslerine katılıyor ve çoğu kısmına katılmak için motive olduğunu bildirebilir, ancak haftada üç gün bu derslere katılmak için erken uyanmanın zor olduğunu belirtebilir. Bu tür bir durum 1 puana karşılık gelir. Görüşmeciler arası güvenilirlik elde etmek için, görüşmeciler buna benzer bir durum meydana geldiğinde yüksek olan puanı seçmelidir.
- Görüşmeciler varsayımsal sorular sormaktan kaçınmalıdır. Örneğin, bir kişi geçtiğimiz hafta boyunca ailesi ile temaslarını stresli ve hiçbir zevkli etkinliğin olmadığı şeklinde bildiriyorsa, görüşmeci 'Ailenle tartışmamış olsaydın, onlarla vakit geçirmekten zevk alabileceğini düşünür müydün?' şeklinde bir soru sormamalıdır. Bunun yerine, herhangi bir sosyal etkinlik olmamışsa, geçtiğimiz hafta boyunca kişinin sosyal temas kurmayı özlemediği, bu tür temaslara ilgi duyup duymadığı vs. sorulmalıdır, böylelikle kişi diğer insanlarla iletişimde bulunmamış olsa bile, ilginin/ arzunun düzeyi puanlandırılabilir.

Motivasyon Maddeleri (Madde 1,2,5 ve 7) için Değerlendirmeler

CAINS-TR motivasyon maddelerinin ana yönü deneysel (içsel) faktörlerle gerçek davranışı beraber değerlendirmesidir. Bu durum, davranışı arzu/ilgi veya motivasyon ile birleştiren dayanak noktalarına yansımıştır. Deneysel yönler davranışla uyum içinde olmadığında hangisine ağırlık verileceği önemli bir konudur. Aşağıda ilgili birkaç yönerge yer almaktadır.

- Davranışsal bozukluklar tek başına yüksek düzeydeki patolojici puanlamada yeterli değildir. Davranışsal bozukluklar ikincil kazanç ya da psikotik belirtiler gibi farklı faktörlerden kaynaklanabilir. Bundan dolayı davranışsal bozukluklar gözlemlendiğinde bu tür sorunların nedenlerini araştırmak, daha fazla oranda dış faktörlere (ör. yaşam koşulları; maddi sorunlar; tıbbi [psikiyatrik olmayan] problemler) bağlı olup olmayacaklarını değerlendirmek önemlidir.
- Tüm motivasyon maddeleri için, eğer bir kişi geçerli deneyimler için yüksek düzeyde ilgi ve arzu tarif ediyor ancak puanlama döneminde ilgili herhangi bir davranış sergilemiyorsa, mücadele edilebilecek en düşük (en az patolojik olan) puan 2'dir.
- İçsel deneyim (arzu, dürtü) bildirimleri davranışla uyumsuz olduğunda, bu tutarsızlığın altında yatan nedenleri sorgulamak gerekir. Bu uyumsuzluk sözel bildirim sorunlu olduğunu ya da yalnızca sosyal olarak arzu edilen yanıtları yansıttığını akla getirir. Diğer bir olasılık, davranışın yokluğu diğer faktörlere bağlı olabilir ve öz bildirim güvenilir olarak addedilebilir. Kişiye bir davranışın yokluğunun nedenlerini sormak ve kendi bildirdikleri motivasyon veya ilgiyle tutarsızlıklarına dikkat çekmek puanlamaya son şeklini vermek için ek bilgi sağlayabilir. Saptanan nedenler ikna edici ise, bu durumda nihai puanlama içsel deneyim yönünde olur.

Örnek: Eğer kişi aile ilişkilerine yüksek düzeyde ilgi bildiriyor fakat geçtiğimiz hafta süresince herhangi bir aile üyesi ile temas kurmamışsa, puanlayıcı bu tür ilişkilerin açık önemini göz önünde bulundurarak kişinin bu tür bir teması niçin başlatmadığını araştırmalıdır. CAINS-TR uygulamasında güncel ilişki çabalarının olmaması şehir dışında veya kişiden uzakta yaşayan aile bildirimlerini de içermelidir. Bu tür durumlarda insanlar yakın aile ilişkileri

için açık ilgi ve arzuları olduğunu ancak mevcut koşulların aileleri ile temas kurmalarına olanak vermediğini dile getirirler. Bu tür durumlarda sadece davranış yokluğu göz önünde tutulup, 4 puan yerine 2 puan verilmelidir.

Zevk Maddeleri için Değerlendirmeler (Madde 3,4,6,8 ve 9)

- CAINS-TR zevkin geçmiş hafta ve gelecek hafta olmak üzere iki farklı yönünü puanlar. CAINS-TR görüşmesinde zevkin bu iki yönünü değerlendirmede kullanılan sorgulamanın farklılık gösterdiği dikkate alınmalıdır. Geçmişte alınan zevkle ilgili maddeler (madde 3 ve 8) için, görüşmeci kişinin geçmiş hafta içerisinde meydana gelen zevkli deneyimlerinin gerçeğe en yakın değerlendirmesini elde etmeye çalışmalıdır. Bundan dolayı görüşmenin farklı bir bölümünde bahsedilen, ancak madde 3 ve 8'in sorgulaması esnasında konuşulmayan özgül zevkli olaylar veya etkileşimlerin, geçmiş hafta yaşanan zevklerinin tam değerlendirilmesi için gündeme getirilmesi klinik olarak uygundur (gelecek sayfadaki madde 2'ye bakınız). Zevkle ilgili bu tür bildirimlerinin görmezden gelinmesi uygun olmayan bir değerlendirmeye sebep olur.

Zıt olarak gelecek haftayla ilgili zevk maddeleri (4,6 ve 9) bir kişinin zevkli olaylar veya aktivitelerle ilgili gelecek öngörülerini veya beklentilerini oluşturma yeteneğini değerlendirmeye yöneliktir. Bundan dolayı, yönlendirici sorular sormaktan kaçınmak önemlidir. Çünkü buradaki klinik amaç kişinin yaşamayı beklediği olay ve aktiviteleri oluşturabilme becerisini değerlendirmektir, yani onlara bu olay ve aktiviteleri sunup duyabilecekleri zevki bildirmelerini istemek değildir. Bu nedenle gelecekle ilgili bu maddelerin görüşme sorgulamaları geçmiş olanlara kıyasla kasıtlı olarak daha geneldir. Böylece kişi görüşmecinin bahsettiği özgül olay ya da aktivitelerden yararlanmadan yanıt vermemelidir.

- Eğer bir kişi CAINS-TR başlangıç ya da ileri bölümü boyunca bir şeyden zevk aldığından açık bir şekilde bahsetmiş ancak daha önceki sorgulamalarda bu deneyimleri geçmiş hafta maddeleri içerisindeki zevkli sosyal veya eğlence aktiviteleri olarak gündeme getirmemişse, görüşmeci bu içeriği açığa çıkarmalıdır. Bu içerik yalnızca kişi geçerli deneyimlerin zevkli olduğunu açık bir şekilde sözel olarak bildirirse görüşmeci tarafından gündeme getirilmelidir. Görüşmenin diğer bölümlerinde kişi tarafından 'zevk' sözcüğünün kullanılması gerekli değildir, fakat eşanlamlı bir sözcüğe benzer bir ifade (ör. keyif aldığı, sevdiği) kullanımı gereklidir. Örneğin, bir kişi yakın aile/eş/partner ilişkileri için motivasyonu (#1) sorgulaması esnasında, erkek kardeşi ile akşam yemeği yemekten zevk aldığı belirtmişse, kişi ilgili maddenin genel sorgulamasında bu olaydan bahsetmemiş olsa dahi, görüşmeci bu deneyime geçtiğimiz hafta içerisindeki zevkli sosyal aktiviteler sıklığı (#3) maddesinde atıfta bulunmalıdır. Eğer kişi yakın aile/eş/partner ilişkileri için sorgulama esnasında herhangi bir zevkli etkinlik bildirmezse, geçtiğimiz hafta içerisindeki zevkli sosyal aktiviteler sıklığı sorgulaması esnasında görüşmecinin bu deneyime atıfta bulunması gerek yoktur.
- Geçtiğimiz hafta veya gelecek hafta olayları zevkli deneyimleri olduğu kadar hoş olmayan duyguları da içerebilir. Bundan dolayı eğer bir kişi hoş olmayan duygular bildirirse, görüşmeci zevk yaşanmadığını varsaymamalı ve zevk deneyimi ile ilgili soru sormalıdır.
- Herhangi bir yoğunluk veya büyüklükteki zevkli deneyimler göz önünde bulundurulmalıdır (ör. sadece çok zevkli deneyimlerin sayılması şeklinde bir eşik yoktur). Zevkli veya eğlendirici olarak tanımlanan herhangi bir deneyim sayılmalıdır.
- Geçtiğimiz hafta zevk ölçüm dayanak noktaları Sosyal ve Eğlenme alanlarından farklılık göstermektedir. Bu puanlamaların temelinde dikkat etmek önemlidir- Sosyal madde ölçümü zevkin deneyimlendiği gün sayısını temel olarak yapılırken, Eğlenme maddesi gün sayısı ve deneyim farklılığı temel almaktadır.
- Görüşmeciler zevkin doğasını değerlendirmek amacıyla zevk maddelerinin sıklığına yönelik ek sorgulamaları kullanılmalıdır, sadece 'evet' i bir yanıt olarak kabul etmemelidir (ör. 'Bununla ilgili size zevk verenin ne olduğunu bana anlatın' veya 'Bunun neyini zevkli buldunuz?'). Puanlama yapılırken deneyimlenen zevkin ayrıntılarına girilebiliyorsa bu durumlar puanlanmalıdır.
- Geçtiğimiz hafta ve gelecek hafta zevk puanlamaları eşlik edebilecek gözlemlenebilir pozitif duyguların ifadesinden bağımsız olarak, sadece kişinin bildirilen duygusal deneyimine dayanılarak yapılır (ör. yüz, ses veya mimiklerde yüksek düzeyde duygulanım küntlüğü gösteren bir kişi de zevk bağlantılı maddelerden 0 puan alabilir).

MOTİVASYON VE ZEVK (MZ) ÖLÇEĞİ

1. SOSYAL: Motivasyon ve Zevk

Madde 1-2: Sosyal Motivasyon (Aile/Eş/Partner İlişkileri; Arkadaşlar/Romantik İlişkiler)

Genel Tanım

Sosyal ilişkiler için motivasyon bozukluğu sosyal ilişkilere azalmış ilgi, arzu/motivasyon ve sosyal ilişkileri sürdürme zorluğu açısından tanımlanır. Puanlamalar Aile/Eş/Partner İlişkileri ile Arkadaşlık/Romantik İlişkiler alanlarında yapılır. Madde puanlamaları 1) Kişinin yakın sosyal bağlara ne derece değer verdiği ve arzuladığı ile kişinin motivasyonunun kişinin bu etkinliklere ve ilişkilere katılımı ve sürdürümü üzerinde ne derece etkin olduğunu içeren içsel deneyimlerin bildirimleri 2) gözlenebilir davranışlar olarak adlandırılan diğerleri ile etkinliklere katılımın boyutu ve 3) ilişkileri yoksa bunu değiştirebilmenin arzusu.

Puanlamaların Genel Temeli

Puanlamalar kişinin güncel sosyal davranışlarını olduğu kadar sosyal etkileşimler için öz bildirimli motivasyon, ilgi ve arzusunu temel alarak yapılmaktadır. İçsel deneyim öz bildirimli inançlar, ilgi düzeyi, yenilik arayışı için motivasyon, ilişkilere katılım ile sürdürüm ve diğerleri ile ilişkide bildirilen tercih ile bağlantılıdır. İten yakın ilişkiler için ilgi veya motivasyon yokluğu bildiren hastalar aşığıdaki gibi içsel deneyimler bildirebilirler:

- Yakın, samimi ilişkilerin önemli ya da değerli olmadığı inancı
- Yakın ilişkileri sürdürme ya da geliştirmeye sınırlı motivasyon
- Karşılıklı değer verme ve diğer insanlarla paylaşımaya ilgi yokluğu
- Sosyal olmayan aktiviteler için tercih
- İzole olmasına rağmen yalnızlık hissi yokluğu
- Diğerleri ile uyumlu ve birlikte çalışmaya ilgi yokluğu
- Yakın bir ilişki yokluğuna rağmen, kişinin böyle bir ilişki kurmaya yönelik herhangi bir arzu bildirmemesi

Sosyal davranış bu ilgilerin varlığına kanıt sağlayabilir, bununla birlikte bir davranışın yokluğunun ilgi yokluğundan ziyade fırsat yokluğunu yansıtabileceğini de göz önünde tutmak önemlidir. Örneğin, bir kişinin sınırlı sosyal aktiviteleri olabilir, fakat eğer kişi yakın kişisel ilişkiler için belirgin bir ilgi ve arzu bildirirse, bu ölçekten bir miktar düşük puan alabilir. Bir motivasyon yokluğu sosyal davranışta şu şekilde gözlenebilir:

- Sosyal ortama yalnızca yüzeysel ya da kısa süreli katılım, ilgisiz kalmak veya sosyal ortamda arka plana çekilmek
- Kişisel sorunlarını konuşabileceği yakın ya da samimi olunabilecek bir diğer kişinin olmayışı durumu
- Diğer insanlarla birlikte olaylara ya da aktivitelere katılımın yokluğu
- Yakın bir ilişki yokluğunda, kişinin diğerleri ile ilişki başlatmaya girişim göstermemesi
- Sosyal ilişkilere katılım ve sürdürümün kısıtlılığı; diğer insanlarla nadiren etkinlik arayışı içinde olma

Bildirilen ilgi (ör. açık motivasyon, ilgi ve arzu) ile davranış (ör. yalıtım) arasında farklılık olduğu zaman, görüşmeci kişinin basitçe sosyal olarak uygun yanıtlar vermediğinden emin olmak için içsel deneyimi ile ilgili sorgulayıcı sorular sormalıdır. Eğer sorgulama ikna edici ve güvenilir yanıtlar sağlarsa bu durumda ilgi davranıştan daha fazla ağırlık kazanabilir. Eğer bir kişi büyük ölçüde ilgi bildirir fakat ilgiye karşılık herhangi bir davranışta bulunmazsa, 2 puan verilir.

Her sosyal bağlamda görüşmeciler öncelikle görüşmeden önceki hafta herhangi bir sosyal temas olup olmadığını belirlemelidir. Bunu sıklık, süre ve katılım veya bu temaslar esnasında kişinin arzu/istek durumunu da kapsayacak şekilde temasın doğası anlamaya çalışılmalıdır. Bu bilgi görüşmeciye sosyal aktivitenin her bağlamda olup olmadığını ve kişinin buna ne ölçüde katıldığını saptama olanağı verir. Bu tanımlamalar kişinin katılımının sadece yüzeysel veya çevresel (eğer temaslar sık ise) olup olmadığını ayrıca bu etkileşimleri başlatma ve sürdürme durumunun olup olmadığını saptamada önemlidir. Alternatif olarak, bir kişinin aktif katılım ve

sık temas başlatma isteğinin olmasına rağmen daha az sosyal temas kurması yakın ilişkiler ve sosyal etkileşim için kişinin ilgi ve arzu düzeyini yansıtır. Son olarak, herhangi bir bağlamda sosyal temas azalırsa, görüşmeci eğer kişinin daha fazla yakın sosyal ilişkilere sahip olarak bunu değiştirebileceğine yönelik bir arzusunun olup olmadığını belirlemek için envanterdeki soruları kullanma ihtiyacı hissedebilir.

Romantik ilişkiler madde 1 ya da madde 2 içerisinde puanlanabilir fakat her ikisinde birden olmaz. iftin birlikte yaşadığı eş/partner ilişkisi madde 1 içerisinde değerlendirilmelidir. iftin birlikte yaşamadığı bir flört/romantik ilişki madde 2 içerisinde değerlendirilmelidir.

Sorunlu ilişkiler: Bazı durumlarda kişi sorunlu bir ilişkiden dolayı ailesi ya da romantik partneri ile temas bildirmeyebilir. Örneğin bu durum, ailede istismar öyküsü veya madde/alkol sorunları varsa gözlenir. Kişi bu tür sorunlardan dolayı ilişkilere kaçabilir. Puanlamaları yaparken görüşmeciler kişinin neden üzgün olduğunu ve niçin bu tür ilişkilere kaçındığını ayrıca bu tür ilişkileri özleyip özlemediğini, ilgi duyup duymadığını ve önemli bulup bulmadığını da sorgulamalıdır.

MADDE 1: YAKIN AİLE/EŞ/PARTNER İLİŞKİLERİ İÇİN MOTİVASYON

1.1 Dayanak Noktalarını Puanlama

0= Bozukluk yok: Hayatın en önemli parçalarından biri olarak yakın aile bağlarına ÇOK İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ve yüksek değer vermektedir. Ailesi ile iletişim kurmayı güçlü bir şekilde arzulamakta ve bunun için yüksek motivasyon göstermektedir. Aile ile etkileşimi düzenli bir şekilde başlatmakta ve devamlılık göstermektedir; bu etkileşimlere aktif bir şekilde katılmaktadır, iyi ve kötü zamanlar açık bir şekilde konuşulmaktadır. Normal sınırlar içerisinde.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Her ne kadar verilen yanıt hafif düzeyde veya sorgulanabilir bir azalmayı akla getirirse de, yakın aile bağlarına GENEL OLARAK İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ve değer vermektedir. Aile ile iletişimi sürdürme konusunda genellikle motive durumda ve arzuludur. Aile üyesi(leri) ile iyi ve kötü zamanların konuşulabildeği yakın ilişkisi vardır. Aile ile düzenli iletişimi başlatmak ve sürdürmekte hafif düzeyde zorluk yaşamaktadır-ancak etkileşimler olduğunda aktif bir şekilde katılmaktadır.

2= Orta düzeyde bozukluk: Aile ilişkilerine BİR MİKTAR İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ve önemli görmektedir. Aile ile yakın ilişkileri zaman zaman ışka geçmekle birlikte aile ile iletişime geçmeye bir miktar motivedir. İletişimi başlatmakta ve sürdürmekte dikkat çekici bozukluk mevcuttur; iyi ve kötü zamanları konuşma sınırlıdır. Aile üyeleri ile iletişim yüzeyseldir ve iletişime katılım "yapay" biçimdedir. İletişim genellikle aile tarafından başlatılır ve kişinin iletişime dahil olması pasif bir şekildedir.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Aile üyelerine AZ MİKTARDA İLGİ GÖSTERMEKTEDİR ("ister olsun, ister olmasın" ister alma) ve aile bağlarını önemli olarak tanımlamamaktadır. Yakın aile ilişkilerine sahip olmak için hemen hemen hiç gayret ve motivasyon göstermemektedir. Aile üyeleri ile iyi ve kötü zamanları nadiren konuşmaktadır. Aile ile iletişim ve temas yüzeysel ve pasif olup, iletişimin başlaması ve temasın sürdürülmesi yönündeki gayret başkalarından gelmektedir.

4= Ciddi düzeyde bozukluk: Aile ilişkilerine HİÇ İLGİ DUYMAZ ve önememez. Yalnız olmayı tercih eder ve aileyle birlikte olmak için hiç motivasyonu yoktur. Eğer kişi ailesini görme durumunda kalırsa, gönülsüz, pasif ve ilgisiz bir tutum sergiler.

1.2 Ek Değerlendirmeler

- Aile/eş/partner ilişkilerini yakınlık ve samimiyet göstergesi olarak değerlendirirken bu ilişkilerin doğasını göz önünde bulundurmamak önemlidir. Bazı insanlar için aile ilişkileri tek taraflıdır; örneğin kişinin bir akrabası kişiyi yakınlık duyup onunla ilişki kurmak için güçlü bir arzu içerisinde olabilir, böylelikle kişinin bu tür ilişkilere kendi arzusundan bağımsız olarak aile ilişkileri bağlamında kişi ile aktif etkileşim içerisinde bulunup kişiyi aktivitelere katabilir. Bu tür durumlarda kişinin yakınlık ve samimiyet düzeyini belirlemek önemlidir çünkü kişi aile üyelerinin çabalarına pasif olarak yanıt verebilir. Kişinin nasıl aktiviteye dahil olduğunu (ör. konuşmaya katılarak) ve aile üyesi(leri) ile sosyal temasa ilgi duyup duymadığını, motive olup olmadığı ve arzu duyup duymadığını netleştirmek önemlidir.
- Bazı insanlar coğrafi ayrılık veya diğer engeller (ör. evsiz olma durumu akrabaları ile temas arayışını engelleyebilir) nedeni ile aile üyeleri ile

temas kuramazlar. Bu durumda görüşmeci kişinin bu tür temaslara ilgi ve arzusunu değerlendirmelidir. Takip değerlendirmesi yalnızca sosyal olarak arzu edilen yanıtın verilmediğinden emin olmak için bu arzunun boyutunu netleştirme arayışı içerisinde olmalıdır.

3. Bazı örneklerde kişi ailevi sorunlardan (ör. madde suiistimali veya kişinin akrabası tarafından fiziksel şiddet) dolayı akrabaları ile görüşmekten kaçınabilir. Bu aile ile ilişki kesme durumu patolojik olarak değil uygun bir yanıt olarak görülmelidir. Yukarıda da belirtildiği gibi, bu tür durumlarda puanlayıcı mevcut durumdaki değişiklikleri (ör. aile üyesi tedavi almış ve bağımlılıktan kurtulmuşsa) göz önünde bulundurarak, kişinin aile etkinlikleri için ilgi, motivasyon ve arzusuna odaklanmalıdır.
4. Bir kişi sadece bir aile üyesi ile konuşabilir ve bu durumda 0 puan alabilir. Eğer ilişki yakın ve samimi bağları yansıtıyorsa ayrıca kişi bu ilişkiyi sürdürmeye yüksek derecede motive ise kabul edilebilir bir durumdur. Bu kişi ayrıca ilişkiyi düzenli bir şekilde başlatma ve sürdürme durumunu gösterme gerekliliği içerisindedir.

1.3 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi ailesi ile ilişkisini çok yakın ve kendisi için çok önemli olarak tarif eder. Kişinin hemen her gün ailesi ile kendisinin başlattığı, aile içi olayları öğrenmeye çalıştığı ve ev işleri ile ilgili güncel zorluklarla bağlantılı babasından tavsiye arayışı içerisinde olduğu telefon görüşmeleri olur. Kişi ailece yenilen akşam yemekleri veya ailece gidilen sinema gibi aile etkinliklerine düzenli olarak katılır. Kişi eşi ile yakın ve birbirlerine değer verdikleri ilişki tarif eder. Eşinin ne kadar destekleyici olduğundan ve ona karşı ne kadar sevgi hissettiğinden bahseder. Eşi ile gündelik olayları konuştuklarını ve birlikte ziyarette buldukları günlük yürüyüşleri bildirir. Kişi bu sosyal aktivitelere aktif olarak katıldığını ve bu aktivitelerin uzun sürmesini arzuladığını bildirir.
1. Hafif düzeyde bozukluk: Kişi ailesi ile ilişkilerin iyi ve önemli sayılabileceğini söyler. Kişi ailesinin (özellikle büyük erkek kardeşi) ekonomik destekte yardımcı olduğunu belirtir. Erkek kardeşi ile ilişkisinin iyi olduğunu ve kendisini erkek kardeşine oldukça yakın hissettiğini belirtir. Erkek kardeşi ile teması sürdürmede motive ve onunla yaptığı konuşmaları genellikle kendisi başlatır. Geçtiğimiz hafta içerisinde birkaç gün erkek kardeşini görmüştür, konuşmaları arkadaşça geçmiştir, kişisel konuları konuşmada kendini her zaman rahat hissetmeye de yardıma ihtiyacı olduğunda rahat hissedebileceğini belirtir. Kişi erkek kardeşinden haber alamazsa onu arayacağını belirtir.
2. Orta düzeyde bozukluk: Kişi ailesi ile ilişkilerini 'idare eder' ve 'sahip olduğundan dolayı iyi' olarak tarif eder fakat ayrıntı vermez. Kişinin kardeşleri ile düzensiz telefon görüşmesi (geçtiğimiz hafta yaklaşık bir defa) vardır ve görüşmeyi başlatan genellikle kardeşleridir. Kişi kardeşleri ile temasta kalma motivasyonunu 'şöyle böyle' olarak tarif eder. Kişi kendisi ailesini aramak için bir gayret sarf etmediğini fakat kardeşleri kendisini aramadığı zaman onları özlediğini belirtir. Kişi ailesi ile konuşur ve onların ne yaptıklarını öğrenir fakat bu görüşmeler esnasında kendisi ile ilgili kişisel konuları onlarla paylaşmaz.
3. Orta-ağır düzeyde bozukluk: Kişi ailesini özel yemeklerde yılda bir ya da iki kez görür (ör. yılbaşı). Bu ziyaretler tamamen kişinin akrabaları tarafından başlatılır ve kişi kendisini ziyaret etmeselerdi de umursamayacağını belirtir. Bu tür ziyaretlerin hepsi aile tarafından organize edilir ve kişi ailesine söyleyeceği bir şeyi olmadığı için fazla konuşmadığını belirtir. Kişi yalnız başına kalmayı tercih eder ve bu özel aile ile bir arada olunulan yemeklere bir özlem duymaz.
4. Ağır düzeyde bozukluk: Kişi aynı şehirde yaşamasına rağmen akrabaları ile teması kaybetmiştir. Kişi ailesini özlemediğini ve onlarla temas kurmak için herhangi bir gayret sarf etmediğini bildirir. Kişi kendisinin yalnız olduğunu ve akrabaları ile temas kurmayı özlemediğini bildirir.

MADDE 2: YAKIN ARKADAŞLIK VE ROMANTİK İLİŞKİLER İÇİN MOTİVASYON

2.1 Dayanak Noktalarını Puanlama

Madde 2- Yakın Arkadaşlık ve Romantik İlişkiler için Motivasyon

0= Bozukluk yok: Hayatın en önemli parçalarından biri olarak arkadaşlık/romantik ilişkilere ÇOK İLGI GÖSTERMEKTEDİR ve yüksek değer vermektedir.

Arkadaşlık ilişkisi kurmayı güçlü şekilde istemekte ve yüksek motivasyon göstermektedir. Arkadaşlar/partner ile iletişimi düzenli bir şekilde başlatmakta ve devamlılık göstermektedir; bu iletişime aktif bir şekilde katılmaktadır, iyi ve kötü zamanlar açık bir şekilde konuşulmaktadır. Normal sınırlar içerisinde.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Arkadaşlık/romantik ilişkilere GENEL OLARAK İLGI GÖSTERMEKTEDİR ve arkadaşlık/romantik ilişkilere değer vermektedir , ancak yanıt hafif düzeyde veya sorgulanabilir bir azalmayı düşündürmektedir. Arkadaşlık ilişkisini sürdürme konusunda genellikle motive ve isteklidir. Arkadaşları ile iyi ve kötü zamanların konuşulabildiği yakın ilişkisi vardır, ancak bu daha az tutarlılık gösterir. Arkadaşlar/partner ile ilişkiyi başlatmak ve sürdürmekte hafif düzeyde zorluk vardır. Arkadaşlık/ ilişki bildirilmeyorsa da özlemektir, olması için motive ve arayış içindedir.

2= Orta düzeyde bozukluk: Arkadaşlık/romantik ilişkilerine BİR MİKTAR İLGI GÖSTERMEKTEDİR ve önemli görmektedir. Arkadaşlar/partner yakın ilişkileri zaman zaman ıskı geçmekle birlikte arkadaşları/partneri olması için bir miktar motive dir. İletişim başlatmakta ve sürdürmekte dikkat çekici bozukluk mevcuttur; iyi ve kötü zamanları konuşma sınırlıdır. Arkadaşlar/romantik partner ile iletişim yüzeyseldir ve iletişime katılım "yapay" biçimdedir;

iletişim genellikle diğerleri tarafından başlatılır ve kişinin iletişime dahil olması pasif bir şekildedir. Eğer arkadaş/romantik ilişki yoksa, arkadaş/partner sahibi olmak için bir miktar motivasyonu vardır ve nadiren arkadaş/partner arayışı olur.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Arkadaş/romantik ilişkilere AZ İLGI GÖSTERMEKTEDİR ("ister olsun, ister olmasın") ve arkadaşları/partneri önemli olarak tanımlamamaktadır. Arkadaşlık ilişkisine sahip olmak için hemen hemen hiç motivasyonu yoktur ve yalnız olmayı tercih eder. Başkaları ile iletişim yüzeysel ve pasif olup, iletişimin başlaması ve temasın sürdürülmesi yönündeki gayret başkalarından gelmektedir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Arkadaşlık/romantik ilişkilere HİÇ İLGI DUYMAZ ve önemsemez. Yalnız olmayı tercih eder ve arkadaşlar/partner ile birlikte olmak için hiç motivasyonu yoktur.

2.2 Ek değerlendirmeler

1. Bir arkadaş kişinin birlikte zaman geçirdiği, arkadaş olarak göz önünde bulundurduğu veya güvenebileceği bir kişi olabilir.
2. Romantik partnere olan ilginin yalnızca cinsellik ve fiziksel hazla bağlantılı ilgiden ziyade yakın kişisel ilişkiye olan ilgiyi yansıttığından emin olmak önemlidir.
3. Eğer kişi yalnızca bir arkadaşından bahsediyor, bu arkadaşına çok değer veriyor, bu arkadaş ile yakın temas halinde ve iyi ile kötü zamanlarını paylaşabiliyorsa, bu puanlamadan 0 alabilir.
4. Kişinin tedavisinde rol oynayan personeller arkadaş olarak sayılmaz (kişi onları arkadaş olarak kabul etse bile).
5. Kişinin tedavi ya da araştırma programlarındaki arkadaşları ya da diğer katılımcılar (örneğin, diğer hastalar) arkadaşları olarak sayılabilir, fakat bunlarla ilişkilerinin doğasını saptamak için gerekli sorgulama yapılmalıdır ve bunlar yalnızca pasif etkileşimler olmamalıdır.

2.3 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi arkadaşlık/romantik ilişkiler içerisinde olmanın iyi bir durum olduğunu düşündüğünü ve güvenebildiği 'çok yakın dostları' olarak tanımladığı iyi arkadaşları olduğunu bildirmektedir. Samimi sık sosyal temaslar tanımlamakta (birbirlerini randevularda görme) ayrıca şakalaştıkları ve aileleri hakkında sohbet ettikleri haftalık kart oyunları etkinliği düzenlendiği belirtilmektedir. Kişi düzenli olarak bu ilişkileri başlatmakta ve arkadaşları/romantik partnerini daha sık görmeyi arzuladığını belirtmektedir. Arkadaşları ile olmadığı zaman onları gerçekten özlediğini belirtmektedir. Geçtiğimiz hafta kız arkadaş ile iki gece randevusunun olduğunu belirtmektedir. Bu ilişkinin kendisi için önemli olduğunu, hemen her gece telefon görüşmesini kendisinin başlattığını ve randevularında kız arkadaş ile yapacakları etkinlikleri planladığını belirtmektedir.

1. Hafif bozukluk: Kişi grup evinde kalan bir arkadaş olduğunu ve üzgün olduğunda kendisine iyi bir destek olduğunu belirtmektedir. Birbirlerini sıklıkla görürler ve bazı konuları tartışır fakat bu diyaloglar genellikle ortak ilgi gösteren spor gibi yüzeysel konular üzerine odaklanır. Arkadaşını görmek için motive dir fakat her zaman onu görme arayışı içerisinde değildir.

- Orta düzeyde bozukluk: Kişinin arkadaşı olarak gördüğü kimse yoktur fakat arkadaş sahibi olmak iyi bir şey olduğu için arkadaşının olmasını ister. Bir arkadaşına sahip olma durumuna özlem duyduğunu ifade eder fakat aynı zamanda 'çok da büyük bir kayıp' olmadığını belirtir. Arkadaş sahibi olmak için çabaladığını belirtir fakat ne yaptığı sorulduğunda özgül bir örnek veremez. Son zamanlarda herhangi biriyle flört ilişkisi olmadığını fakat biriyle tanışmayı istediğini belirtir. Bununla birlikte geçtiğimiz hafta içerisinde biriyle tanışmak için herhangi bir gayret sarf etmemiştir.
- Orta ağır düzeyde bozukluk: Kişi çevresinde arkadaşları olduğunu belirtir fakat bunlar selamlaşma ya da hava durumu ile ilgili kısa yorumda bulunma şeklinde diyaloglar kurulan günlük hayatta karşılaşılan kişilerdir. Kişi rastlantısal bu karşılaşmalar dışında sosyal bir temas tarif etmez ve komşuları ile yakın bağlar kurmaya bir ilgi tarif etmez ('Halimden memnunum'). Daha samimi arkadaşlıklar geliştirmeyi isteyip istemediği sorulduğunda, omuzunu silker ve olabileceğini söyler fakat 'kendi kendini iyi olduğunu' da belirtir. Flört etmek için bir partnere sahip olmayı istediğini belirtir fakat aynı zamanda buna sahip olmak için katlanacağı zahmete değmeyeceğini düşündüğünü de belirtir. Kişi arkadaşlık ya da romantik ilişkiler kurmak için herhangi bir gayret sarf etmez.
- Ağır düzeyde bozukluk: Kişinin arkadaş/romantik ilişkileri yoktur ve arkadaşların önemli olduğunu düşünmediğini, yalnız olmayı tercih ettiğini belirtmektedir. Bir arkadaşına sahip olmayı özlemediğini ('Bunun hakkında düşünmedim bile') ve arkadaşlık ilişkisi kurmaya veya biriyle romantik bir ilişkiye dahil olmaya ilgi duymadığını belirtir.

MADDE 3: GEÇTİĞİMİZ HAFTA ZEVLİ SOSYAL AKTİVİTELERİN SIKLIĞI

3.1 Tanımlama

Bu madde geçtiğimiz hafta boyunca zevkli veya keyif verici sosyal deneyimlerin sıklığını ölçer- örneğin, tüketici zevk.

3.2 Puanlamaların Genel Temeli

Geçtiğimiz haftanın zevk için puanlamaları geçtiğimiz hafta boyunca kişinin sosyal etkileşimlerindeki zevk deneyimlerinin bildirimine dayanarak yapılır. Madde 1 ve 2 için yukarıda listelenen ilişki alanlarına (aile, eş/partner, arkadaş, romantik) ek olarak diğer sosyal etkileşimlerdeki herhangi bir zevkli deneyim de burada göz önünde bulundurulur. Geçtiğimiz haftanın sosyal zevk sıklık ölçümleri katılımcıların zevk deneyimlerinin gün sayısına göre yapılmaktadır.

3.3 Puanlama Dayanak Noktaları

- 0= Bozukluk yok: Zevk günlük olarak deneyimleniyor.
 1= Hafif bozukluk: Zevk 5-6 gün deneyimlenir.
 2= Orta derece bozukluk: Zevk 3-4 gün deneyimlenir.
 3= Orta ağır derece bozukluk: Zevk 1-2 gün deneyimlenir.
 4= Ağır derece bozukluk: Hiçbir zevk bildirilmemiştir.

3.4 Ek Değerlendirmeler

- Puanlayıcı sosyal etkileşimlerin sıklığını zevkli deneyimlerin sıklığı ile karıştırmamalıdır. Bazı insanlar sık sosyal etkileşimler ve sosyal etkileşimler için arzu bildirebilir fakat geçtiğimiz hafta deneyimlenen özgül olayların çoğu zevkliden ziyade stres dolu ya da hoşnutsuz olabilir.
- Zaman çizelgesi geçtiğimiz hafta boyunca gerçekleşen sosyal etkileşimleri içerir. Puanlamalar anlık zevk sıklığını yani diğer insanlar ile zevkin deneyimlendiği zamanı değerlendirme amacıyla dizayn edilmesine rağmen, görüşme sorgulamaları kişinin geçtiğimiz hafta boyunca geçmişe doğru düşünmesine ve görüşme sorularını yanıtlamak için gerekli olacak zevkli aktivite ve deneyimleri hatırlamasına gereksinim duyar.
- Görüşmeciler zevkin doğasını değerlendirmek için zevk maddelerinin sıklığını takip sorgulamaları olarak kullanmalıdır ve sadece bir 'evet' yanıtını kabul etmemelidir (örneğin 'Bununla ilgili neyden zevk aldığınızı anlatın' veya 'Neyi zevkli buldunuz?'). Tüm amaç 'evet' yanıtının güvenilirliğini sağlamak için zevk hakkında kişinin daha detaylı konuşmasını sağlamak ve deneyimin gerçekten zevkli olduğundan emin olmaktır. Puanlayıcılar yalnızca deneyimlenen zevk ile ilgili ayrıntılı bilgi aldıkları örnekleri puanlamalıdır. Bu sorgulamalar puanlayıcıya aynı zamanda zevkin olayın diğer yönlerinden ziyade sosyal etkileşimden alınıp alınmadığını tespit etmeye olanak sağlar (akrabalar ile yenilen bir yemekte akrabalarından ziyade yenilen yemekten zevk almak). Zevk kelimesi kullanılmak zorunda değildir; keyif, eğlence, hoşnutluk ve diğer

eş anlamlı kelimeler kullanılabilir. Zevk terimi bazıları tarafından yalnızca cinsel zevk olarak yorumlanabilir.

- Eğer kişi bir dizi zevkli farklı sosyal aktivite bildiriyorsa, bu aktivitelerin aynı gün içerisinde çakışıp çakışmadığını veya farklı günler boyunca yayılıp yayılmadığını saptamak net olmayabilir. Bu belirleme zevkli sosyal karşılaşmaların toplam sıklığına değil, zevkli sosyal etkinliklerin gerçekleştiği günlerin sıklığına dayalı sıklık ölçümlerini yapmak için önemlidir. Özgül bilgiyi elde ettikten sonra puanlayıcı bu olayların kaç gün boyunca olduğunu sormalıdır. Bir dizi sosyal deneyim varsa, puanlayıcı kişinin hiç zevk almadığı günlerin olup olmadığı ile ilgili net bilgi elde etmek için soru sormayı daha kolay bulabilir.
- Puanlamalar görüşme yapılanın sorgulama sorularına yanıt olarak bahsettiği insanlar temel alınarak yapılır (etkileşimin kalitesinden bağımsız olarak)- örneğin ilgili sosyal etkileşimler CAINS-TR 1. ve 2. maddeleri esnasında bahsedilen yalnızca aile, eşler, partnerler, arkadaşlar veya romantik partnerlerle sınırlandırılmaz. Bu puanlamaya tedavi sağlayıcı kişiler de dahil edilebilir.

3.5 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

- Bozukluk yok: Kişi her zaman keyif verici olan ailesi ile günlük telefon konuşmaları bildirir. Romantik partnerini hafta boyunca bir çok defa görür ve her seferinde bundan zevk alır. Geçtiğimiz hafta boyunca dört gün kilise grubu ile zevkli sosyal aktivitelerde bulunma bildirir. Ayrıca, geçtiğimiz hafta boyunca bu aktiviteler esnasında zevkli sosyal etkileşim bildirir.
- Hafif bozukluk: Kişi geçtiğimiz hafta boyunca kız arkadaşının şehir dışında olduğu hafta sonu hariç kız arkadaşıyla düzenli olarak zevkli sosyal aktivitelerde bulunduğunu belirtir. O zaman boyunca yalnızdı ve başka sosyal aktiviteleri yoktu. Geçtiğimiz 7 günün 5'inde sosyal aktivitelerden zevk deneyimlemiştir.
- Orta derece bozukluk: Kişi annesi ile iki gece zevkli akşam yemeğinde bir arada olmuştur (onun arkadaşlığından ve onunla konuşmaktan keyif aldığı) ve bir başka gece komşusunu ziyaret etmiştir. Bu üç gecenin dışında farklı zevkli bir sosyal aktivitesi olmamıştır.
- Orta ciddi derece bozukluk: Kişinin erkek kardeşi ile yiyecek alışverişi için dışarı çıkma şeklinde bir sosyal etkinliği olmuştur. Bu ziyaretten zevk almıştır. Başka zevkli sosyal aktiviteler bildirmemiştir.
- Ciddi derece bozukluk: Kişi bir çok sosyal etkinlik bildirmekle birlikte, bunların hepsini stres dolu ve can sıkıcı olarak tariflemiştir. Kişi geçtiğimiz hafta zevkli sosyal aktivite bildirmemiştir.

MADDE 4: GELECEK HAFTA İÇERİSİNDE OLMASI BEKLENEN ZEVLİ SOSYAL AKTİVİTELERİN SIKLIĞI

4.1 Tanım

Bu madde gelecek hafta beklenen zevkli veya keyif verici deneyimlerin sıklığını ölçer- örneğin, beklenen zevk. Madde 1 ve 2 için yukarıda listelenen ilişki alanlarına (aile, eş/partner, arkadaş, romantik) ek olarak diğer sosyal etkileşimlerdeki herhangi bir zevkli deneyim de burada göz önünde bulundurulur.

4.2 Puanlamaların Genel Temeli

Beklenen zevk için puanlamalar gelecek hafta içerisinde sosyal deneyimlerden beklenen zevk sıklığının bildirimine dayanır. Bu özgül olarak gelecekte öngörülen zevk ile bağlantılıdır (son zamanlarda deneyimlenip gelecekte zevk beklenilmesinden ziyade). Puanlamalar zevk öngörme/ beklenti içinde bulunma kapasitesini değerlendirmek için yapıldığından, görüşme sorgulamaları kişinin geleceği hayal etmesine gereksinim duyar. Görüşme sorgulamaları beklenen zevkli aktiviteleri oluşturma kapasitesini değerlendirmek için açık uçludur. **Sıklık puanlamaları deneyimlerin gün veya tiplerinden bağımsız olarak bildirilen beklenen deneyimlerin sayısına bağlıdır.**

4.3 Puanlama Dayanak Noktaları

Madde 4- Beklenen Zevkli Sosyal Aktiviteler Sıklığı- Gelecek Hafta

0= Bozukluk yok: ÇOK SAYIDA (7 ya da daha fazla) zevkli deneyim beklenmekte

1= Hafif düzeyde bozukluk: BİRKAÇ (5-6) zevkli deneyim beklenmekte

2= Orta düzeyde bozukluk: AZ SAYIDA (3-4) zevkli deneyim beklenmekte

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: BİR İKİ (1-2) zevkli deneyim beklenmekte

4= Ağır bozukluk: Hiç zevkli deneyim beklenmemekte

4.4 Ek Değerlendirmeler

1. Kişinin haftanın tüm günleri boyunca aktivitelerden zevk alma beklentisi içerisinde olması şeklinde bir gereklilik yoktur; buradaki esas nokta ister her gün olsun ister birkaç gün boyunca olsun bir dizi zevkli aktiviteyi deneyimleme beklentisi içerisinde olmasıdır. Bir başka ifade ile kişinin beklenilen zevkli aktiviteleri kaç gün boyunca beklediğini göz önünde bulundurmaksızın bunların adeti sayılmalıdır.
2. Aktivitelerin türlerinin farklılığından bağımsız olarak aktivitelerin adeti sayılmalıdır. Örneğin, bir kişi haftada iki kez bir aile üyesi ile konuşma beklentisi içerisinde ise, bunlar 2 aktivitedir.
3. Geçtiğimiz hafta içerisinde ilgili hiçbir zevkli aktivite bildirilmemiş olsa bile, bu bölüm uygulanmalıdır. Bir kişinin geçtiğimiz hafta zevk bildiriminde bulunmaması, gelecek haftada zevk beklentisi içerisinde olmayacağı anlamına gelmez.
4. Puanlamalar görüşme yapılanın sorgulama sorularına yanıt olarak bahsettiği HERHANGİ bir insan temel alınarak yapılır- örneğin ilgili sosyal etkileşimler CAINS-TR 1. ve 2. maddeleri esnasında bahsedilen yalnızca aile, eşler, partnerler, arkadaşlar veya romantik partnerlere sınırlanmaz. Bu puanlamaya tedavi sağlayıcı kişiler de dahil edilebilir.

4.5 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi romantik partneri ile günlük yürüyüşleri de içeren günlük zevkli aktiviteleri dört gözle beklemektedir. Ebeveynleri ve erkek kardeşi ile yapacağı telefon görüşmelerinden zevk beklediğini bildirmektedir.
1. Hafif bozukluk: Kişi gelecek hafta üç gün akşam komşusunu ziyaretten zevk beklentisi içerisinde. Kız arkadaşı ile planlanmış iki randevusu vardır ve bunların zevkli geçeceği beklentisi içerisinde.
2. Orta düzeyde bozukluk: Kişi annesi ile yapacağı haftada bir seferlik telefon görüşmesinden zevk beklentisi içerisinde. Erkek kardeşi ile akşam yemeğinden zevk alacağı beklentisi içerisinde. Bu hafta bir seferlik arkadaşıyla kahve içmek için bir araya geleceği nedeniyle zevk beklentisi içerisinde.
3. Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi sadece ebeveynleri ile birlikte olacağı akşam yemeği için zevk beklentisi içerisinde. Zevk beklentisi içerisinde olduğu başka bir sosyal aktivitesi yoktur.
4. Ciddi düzeyde bozukluk: Kişi herhangi bir zevkli sosyal aktivite beklentisi içerisinde değildir.

2. İŞ VE OKUL: Motivasyon ve Zevk

MADDE 5: İŞ VE OKUL AKTİVİTELERİ İÇİN MOTİVASYON

5.1 Tanım

Okul ve iş için motivasyon bozukluğu yapıcı meslek bağlantılı veya okul aktivitelerine azalmış ilgi, arzu ya da güncel katılım açısından tanımlanır. Madde puanlaması 1) motivasyonun içsel deneyimine ve 2) okul, iş veya gönüllü aktivitelere güncel başlangıç ve aktif katılımın devamlılığına dayanılarak yapılır.

5.2 Bu Puanlamada Göz Önünde Bulundurulmuş Faktörler

- Bu puanlama için aşağıdaki aktivite türleri göz önünde bulundurulur:
- Maaşlı olarak çalışma (Tam ya da kısmi zamanlı iş veya iş arama aktiviteleri)
  - Gönüllü iş (tedavi programlarının bağlamı dışında veya iş arama aktiviteleri)
  - Eğitimsel aktiviteler (tedavi programlarının bağlamı dışında veya eğitim arayış aktiviteleri)
  - Özgüleşmiş iş rehabilitasyon programlarına katılım (iş arayış rehabilitasyon aktiviteleri)

5.3 Puanlamaların Temeli

Görüşme soruları içsel deneyim (örneğin, üretken iş ya da okul aktivitelerine katılım için motivasyon düzeyi), bu aktivitelerin başlama sıklığı ve bu aktivitelerle aktif olarak katılımın devamlılığı hakkında konuşmak için düzenlenmiştir. Mesleki/egitimsel motivasyon puanlamaları kişinin amaca yönelik aktivitelerle katılım için içsel motivasyonuna vurgu yapmak için

düzenlenmiştir. Buna bağlı olarak insanlar üretken iş ya da okul aktivitelerine sınırlı sayıda davranışsal dışavurum göstermekle birlikte amaca yönelik davranışlara katılma ilgi ve motivasyon bildirirlerse bu maddeden göreceli olarak düşük puan alabilirler.

5.4 Puanlama Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için ÇOK MOTİVASYON GÖSTERİR; düzenli bir biçimde iş, okul ya da meslek arayışını başlatır ve sürdürür. Normal sınırlar içerisinde.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için GENEL OLARAK MOTİVASYON GÖSTERİR; başlama ve sürdürmede hafif düzeyde bozukluk vardır; başlama örnekleri bildirebilir, ancak sürdürme orta düzeydedir.

2= Orta düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için BİR MİKTAR MOTİVASYON GÖSTERİR; başlamada dikkat çeken bir bozukluk vardır; aktiviteleri başlatmış olabilir, ancak çok sayıda hatırlatma gerektirir, ve/veya hiç yeni aktiviteyi başlatmamıştır, ve/veya çok uzun sürdürememiştir.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışı veya iş ya da okulda yeni fırsatlar bulmak için AZ MOTİVASYON GÖSTERİR; başlamada belirgin bozukluk vardır; sürekli hatırlatma gerektirir, ve/veya birkaç aktiviteyi başlatmış, ancak uzun sürdürememiştir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Kişi iş ya da okul arayışında Hiç MOTİVASYON GÖSTERMEZ; iş, okul ya da meslek arayışını neredeyse hiç başlatamaz ve sürdürmez

5.5 Ek Değerlendirmeler

1. Yüksek düzeyde ilgi ve motivasyon bildirmesine rağmen aktüel iş/okul/gönüllülük veya iş arama davranışı göstermeyen kişiler için en düşük bozukluk puanı 2'dir (ör. 0 ya da 1 alamazlar).
2. İş ya da mesleki aktivite olarak sayılan işi yapmak için zaman ayarlama, sorumluluk ve güvenilirlik şekillerine gereksinim duyar. Bundan dolayı konserve kutularını geri dönüşüm merkezine götürmek ya da plazma bağışlamak tam tanımlanmamış olduğundan, zaman programı gerektirmediklerinden ve iş olarak tanımlanan şeyin uzağında olduğundan iş olarak sayılmazlar. Bununla birlikte bu durum birincil olarak batı kültürleri ile ilişkilidir ve farklı kültürler ile ülkelerde iş ve mesleki aktivitenin nasıl tanımlandığı farklılık gösterebilir.
3. Bir çok aktiviteye katıldığını bildiren, bu aktiviteleri başlatmayan fakat gereksinim duyan (örneğin bir iş rehabilitasyon programında olduğu gibi) insanlar, daha az aktif olan fakat bir dizi aktiviteyi kendi kendilerine başlatan insanlara göre iş ve okul aktiviteleri için motivasyondan ölçekte daha yüksek puan alırlar.
4. Bir meslek içindeki yeni deneyimleri arayış içerisine girmek motive davranış için yalnız başına kanıt değildir (ör., kurulu bir meslekte bir çok kişi yeni fırsat arayışı içerisine girmez)- arayış içerisinde olma puanlamalar için tek potansiyel kaynaktır. İş aktivitelerine aktif katılım devamlılığı ayrıca göz önünde bulundurulur.
5. Eğer bir kişi yalnızca kısmi zamanlı çalışıyorsa, halen '0' puan alabilir.
6. Tüm iş gereksinimleri başarılsa bile (bozukluk ya da zorluk olmaksızın) kişi çok düşük motivasyon bildiriyorsa, o zaman 1 ya da 2 puan uygun olabilir.
7. Tedavi edici aktivitelerin okul olarak sayılıp sayılmayacağı açısından yalnızca mesleki rehabilitasyon programlarına katılım etkinliği okul olarak sayılabilir. Diğer hiçbir tedavi edici aktivite, okul olarak sayılmaz.
8. Eğer bir kişi mesleki aktiviteleri sergilemek için hatırlatıcılara gereksinim duyuyorsa, bu motivasyonel ya da bilişsel nedenlerden dolayı olur. Bunun aslını öğrenmek için sorgulayıcı sorular sorduğunuzdan emin olun.

5.6 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi iş/okul başarısı için güçlü bir motivasyon ifade eder. Kişinin tam ya da kısmi zamanlı rekabet olanağı veren ücret aldığı bir mesleği vardır, veya okula kayıtlıdır ve bunu çok önemli görür. Eğer işsizse, zamanının çoğunu meslek arayıcı aktivitelerde harcar. İş/okul bağlantılı görevleri üstlenmeye yüksek düzeyde şevk ve adanmışlık gösterir.

1. Hafif bozukluk: Kişi iş ya da okul aktivitelerine güncel katılım gösterir; ayrıca iş ya da okul görevlerine tutarlı ilgi ya da motivasyon sergiler. Bir çok iş/okul bağlantılı görevleri tamamlar fakat zaman zaman bazı şeyleri kaytarabilir. Eğer engelli ise, gönüllü işlere, resmi olmayan işlere veya

mesleki rehabilitasyon aktivitelerine makul tutarlı meslek beklentilerinin tamamlanması ilgisi içerisinde katılır.

- Orta düzeyde bozukluk: Kişi okul/iş geçim temin etmek için önemli olduğuna inanır fakat bu etkinliklere özel bir ilgi göstermez. Eş değeri tam ya da kısmi zamanlı iş/okul aktivitelerine dahil olabilir fakat işleri kaytarmak ile ilgili özel bir durum göstermez. Daha fazla okul/iş ilgili aktivite arayışı için birkaç adım atabilir.
- Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi iş/okul aktivitelerine minimum ilgi ve bu aktivitelere katılıma düşük motivasyon gösterir. Kişi işe/okula gitse bile isteksizce gider ve diğerlerinin kendisini teşvik etmesine gereksinim duyar. Sorumluluklarını yerine getirme konusunda çok düşük endişe duyar-sorumluluklarını yerine getirmede sıklıkla başarısız olur. Bu aktivitelere katılımı için sıklıkla hatırlatıcılara veya cesaretlendirmeye gereksinim duyar. Eğer işsiz/okula gitmiyorsa, iş/okul aktiviteleri arayışı için yüzeysel gayretler sergiler.
- Ciddi düzeyde bozukluk: Çalışma, okula gitme veya aktivitelerle ilgili mesleki rehabilitasyon programlarına hiç ilgi göstermez. Bu aktiviteleri başlatmak için hiç gayret göstermez. Başkaları tarafından bu aktivitelere katılım için zorlanırsa, aktiviteleri nadiren tamamlar.

MADDE 6: GELECEK HAFTA İÇERİSİNDE OLMASI BEKLENEN ZEVLİ OKUL VE İŞ AKTİVİTELERİNİN SIKLIĞI

6.1 Tanım

Bu madde iş ile ilgili aktiviteler esnasında gelecek hafta içerisinde olması beklenen zevkli ya da keyif verici deneyimlerin sıklığı ölçer- ör. beklenen zevk

Vurgulamak gerekir ki iş ya da okul alanındaki zevk ölçümü alt ölçeği beklenen gelecek zevkine sınırlıdır. Bu zevkin her iki geçmiş ve beklenen puanlamasını içeren Motivasyon ve Zevk Ölçeğinin (ör. sosyal ve eğlence) diğer alanlarından farklılık gösterir. İş ve okulla bağlantılı geçtiğimiz hafta zevk puanlamaları bir çok kişinin ilgili rolü (iş, okul ya da gönüllülük) olmamasından ve tecrübe edilen zevk deneyimini (referanslara bakınız) bildirmemesinden dolayı CAINS-TR dahil edilmemiştir. Ayrıca geçtiğimiz hafta puanlamaları beklenen zevk ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır, bu durumda da beklenen zevkin okul ve iş ile ilgili zevki kapsayabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, CAINS-TR iş ve okul aktiviteleri için beklenen zevki de değerlendirir.

6.2 Puanlamaların Genel Temeli

Beklenen zevk için puanlamalar gelecek hafta iş ya da okul deneyimlerinden beklenen zevk sıklığının bildirimine dayanır. Daha spesifik olarak, bu puanlamalar gelecek hafta kişinin iş ile ilgili zevk deneyimleme beklentisinin ne sıklıkta olacağına tanımına bağlıdır. Bu özgül olarak kişinin gelecek deneyimi olarak beklediği fakat halihazırda deneyimlenen zevkten ziyade öngörülen/beklenen zevk ile bağlantılıdır. Puanlamalar öngörülen/beklenen zevkin kapasitesini değerlendirme amacıyla düzenlendiğinden, görüşme sorgulamaları kişinin geleceği hayal etmesine gereksinim duyar. Görüşmenin diğer yönlerinde olduğu gibi, görüşme sorgulamaları iş deneyimleri ile ilgili bazı ipuçlarıyla açık uçlu olarak başlar. Sıklık ölçümleri deneyimlerin gün ya da tiplerinden bağımsız olarak bildirilen beklenen deneyimlerin sayısına bağlıdır.

6.3 Puanlama Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: ÇOK SAYIDA (7 ya da daha fazla) zevkli deneyim bekleniyor

1= Hafif düzeyde bozukluk: BİRKAÇ (5-6) deneyimden zevk alma bekleniyor

2= Orta düzeyde bozukluk: AZ SAYIDA (3-4) deneyimden zevk alma bekleniyor

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: BİR İKİ (1-2) deneyimden zevk alma bekleniyor

4= Ağır düzeyde bozukluk: HİÇ zevkli deneyim beklentisi olmama

6.4 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

- Bozukluk yok: Kişi hafta içi her sabah proje toplantılarına katılmaktan, meslektaşları ile dört bireysel görüşme yapmaktan, yeni bir bilgisayar programını öğrenmek için iki eğitim sınıfına katılmaktan ve müşterileri ile her gün çalışmaktan zevk alacağı beklentisi içerisindeydi.

- Hafif bozukluk: Kişi kendisine süpervizörlük yapacağı kişi ile toplantı yapmaktan ve özgeçmişini göndermek için iki defa yeni yer arayışı içerisinde bulunmaktan zevk alacağı beklentisi içerisindeydi.
- Orta düzeyde bozukluk: Kişi önümüzdeki hafta iki kez iş olanaklarını araştırmak için kütüphaneye gitmekten zevk alacağı beklentisi içerisindeydi; ayrıca dört gözle beklediği bir randevusu vardı.
- Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi önümüzdeki hafta iki kez mesleki eğitim sınıflarına katılmaktan zevk alacağı beklentisi içerisindeydi.
- Ciddi düzeyde bozukluk: Herhangi bir zevkli deneyim beklentisi içerisinde değildi.

3. EĞLENME (Motivasyon ve Zevk)

MADDE 7: EĞLENME AKTİVİTELERİ İÇİN MOTİVASYON

7.1 Tanım

Hobiler ve eğlenme için bozulmuş motivasyon hobiler veya eğlenme aktivitelerine azalmış motivasyon, ilgi ve güncel katılım açısından tanımlanır. Madde puanlaması 1) Motivasyonun içsel deneyimine ve 2) hobiler veya eğlenme aktivitelerine aktif katılımın güncel başlama ve devamlılığına dayanılarak yapılır.

7.2 Bu Puanlamada Göz Önünde Bulundurulmuş Aktiviteler

Bu puanlamada herhangi bir kendi kendine tanımlanabilen türde bir hobi veya eğlenme aktivitesi göz önünde bulundurulur. Bu puanlamada bir kişinin boş zamanında yaptığı aktiviteler yer alır ve okuma, televizyon seyretme, sportif aktivitede bulunma, spor müsabakası izleme/dinleme, video oyunları oynama, müzik çalma, müzik dinleme, bilgisayarla uğraşma, egzersiz yapma, ibadet yerine gitme, evcil hayvanlarla oynama, oyunlar üzerine çalışma, zanaatkarlık vb. bunlar arasındadır.

7.3 Puanlamaların Genel Temeli

Görüşme soruları içsel deneyim (ör. boş zaman aktivitelerine katılım için motivasyon düzeyi), bu tür aktivitelere başlama sıklığı ve bu aktivitelere aktif katılımın devamlılığı ile ilgili konuşma zemini oluşturmak amacıyla düzenlenmiştir. Eğlenme aktiviteleri için motivasyon puanlamaları amaca yönelik aktivitelere katılım için kişinin içsel motivasyonunu vurgulamak amacıyla düzenlenmiştir. Buna bağlı olarak insanlar eğlenme aktivitelerine sınırlı davranışsal dışavurum gösterebilir, eğer amaca yönelik davranışlara katılıma ilgi ve motivasyon deneyimlerse bu puanlamadan göreceli olarak düşük bir puan alırlar.

7.4 Puanlama Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: Kişi hobiler ve eğlenme aktiviteleri bulmak için ÇOK MOTİVASYON GÖSTERİR; düzenli bir şekilde hobileri ve eğlenme aktivitelerini başlatmakta ve sürdürmektedir, normal sınırlar içerisindeydi.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktiviteleri bulmak için GENEL OLARAK MOTİVASYON GÖSTERİR; başlama ve sürdürmede hafif bozukluk vardır; hobilere başlama bildirilebilir, ancak sürdürme orta düzeydedir.

2= Orta düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktiviteleri bulmak için BİR MİKTAR MOTİVASYON GÖSTERİR; başlamada dikkat çeken bir bozukluk vardır; bazı aktiviteleri başlatmış olabilir ve/veya ancak çok uzun sürdürmemiştir. Başkalarının aktiviteleri veya hobileri başlatmış olma ihtimali vardır.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktivitelerine AZ MOTİVASYON GÖSTERİR; başlama ve sürdürmede anlamlı bozukluk vardır; birkaç aktiviteyi başlamış ancak uzun sürdürmemiş olabilir. Başkalarının hobileri başlatmış veya başlamaya teşvik etmiş olması ihtimali yüksektir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Kişi hobiler ve eğlenme aktivitelerini bulmaya HİÇ MOTİVASYON GÖSTERMEZ; hobiler veya boş zamanı değerlendirme aktivitelerini başlatma veya sürdürme neredeyse hiç olmaz.

7.5 Ek Değerlendirmeler

- Alkol ve madde elde etmeyi/kullanmayı düzenli başlatma ve devamlılık amaca yönelik hobi veya eğlenme aktivitesi olarak değerlendirilmez.
- Pasif olarak televizyon seyretmek veya radyo dinlemek (ör. yanında ne olursa) motive bir davranış olarak değerlendirilmez.
- Eğer bir kişi yalnızca bir hobi ya da aktivite bildiriyor fakat bunu yapmak,

başlatmak ve devam etmek için yüksek motivasyon gösteriyorsa, 0 puan almaya hak kazanır.

4. Sosyal aktiviteleri içeren maddelerde belirtilen ilgili eğlenme aktiviteleri burada sayılabilir.

7.6 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi hobiler için güçlü motivasyon ve ilgi ifade eder. Her gün video oyunları oynar, 5'de haberleri izler ve müzik dinler. Bu aktiviteleri herhangi bir hatırlatıcı ya da teşvik ediciye gereksinim duymadan başlatır ve sürdürür.
1. Hafif düzeyde bozukluk: Kişi genellikle yürüyüş yapmaya, radyodaki konuşmaları dinlemeye ve kelime bulmacaları üzerinde çalışmaya yüksek motivasyon ifade eder. Geçtiğimiz hafta aktivitenin başlatıldığı fakat devam eden ilgi yokluğundan dolayı terk edildiği birkaç zaman olmuştur.
2. Orta düzeyde bozukluk: Kişi geçtiğimiz hafta diğerleri ile kart oynamaya kayda değer ilgi göstermekle birlikte bu eylemi gerçekleştirmez. Kişi radyo dinlemeye motive olduğunu fakat hafta boyunca yalnız bir defa açtığını bildirir. Genellikle haftada iki kez ibadet yerine gitmeye motivedir, fakat annesinin teşvikiyle yalnız bir defa gitmiştir.
3. Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi hobilere minimal ilgi ifade eder ve geçtiğimiz hafta bu aktivitelere katılım için motivasyon duymadığını söyler. Kişi gitar çalma ya da popüler dizileri izlemek istemez. Televizyonu birkaç defa açar fakat tüm programı izlemez. Radyo dinlemeyi ya da bir çok Cumartesi yaptığı gibi vitrin alışverişi yapmayı umursamadığını söyler. Kızkardeşiyle yalnızca o istediği için yeni internet sitelerine bakmıştır.
4. Ciddi düzeyde bozukluk: Kişi boş zamanında uzanmak veya uyumak dışında herhangi bir şey yapmak için motivasyon duymaz. Genellikle komşusuyla varendada konuşmaya ve ESPN'de ne varsa izlemeye motivedir fakat geçtiğimiz hafta bunları yapmaya motive olmamıştır. Doktor randevusu için evden çıktığında komşusuna merhaba demiştir fakat varendada oturmak için dışarı çıkmamıştır. Ailesi istemesine rağmen herhangi bir spor karşılaşması izlememiştir.

MADDE 8: GEÇTİĞİMİZ HAFTA İÇERİSİNDE ZEVLİ EĞLENCE AKTİVİTELERİNİN SIKLIĞI

8.1 Tanım

Bu madde geçtiğimiz hafta boyunca hobiler veya eğlenme aktiviteleri esnasında zevk veren veya keyifli deneyimlerin sıklığını ölçer- ör. tamamına erdiren zevk.

8.2 Puanlamalar için Genel Temel

Geçtiğimiz hafta zevk veren eğlenme aktivitelerinin sıklığı için ölçümler kişinin geçtiğimiz hafta boyunca hobiler veya eğlenme, boş zaman aktivitelerinden zevk deneyimlerinin bildirimine dayalıdır. Zevk veren sosyal veya iş bağlantılı aktivitelerin sıklığından farklı olarak, bu maddeden 0 puan elde etmek için aktivitelerin farklılığına ek olarak zevkli aktivitelerin günlük deneyimlerine gereksinim duyulur. Bundan dolayı kişi 0 puan almak için günlük 1'den fazla zevkli deneyim bildirmelidir. Her gün televizyon izlemek, bu aktiviteye aktif olarak katılınsa bile, 0 puan almaya yetkinlik için yeterli değildir. Dolayısıyla sıklık ölçümleri kişinin kaç tane özgün ve farklı zevk deneyimi tanımladığına ve zevkli olarak deneyimlenen gün sayısına bağlıdır. Tüm zevk ölçümlerinde olduğu gibi, zevk veya keyif için sorgulamak önemlidir- yani özgün bir aktivitenin nesinin zevkli olduğunu sormaktan emin olmak gerekir.

8.3 Dayanak Noktaları için Puanlama

0= Bozukluk yok: En az BİRKAÇ (3) farklı çeşit ve her gün yaşanan zevkli deneyim

1= Hafif düzeyde bozukluk: En az BİRKAÇ (3) farklı çeşit ve çoğu gün yaşanan zevkli deneyim

2= Orta düzeyde bozukluk: 1 ya da 2 farklı çeşit ve çoğu gün yaşanan zevkli deneyim

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Az sayıda günde yaşanan 1 çeşit zevkli deneyim

4= Ağır düzeyde bozukluk: Zevkli deneyim yok

8.4 Ek Değerlendirmeler

Puanlayıcı aktivitelerin çeşitliliğini olduğu kadar zevkli olan aktivitelerin günlerini de saymalıdır. 1 puan almak için, kişi çoğu gün (ör. 3 ya da 4 gün) yaşanan birkaç farklı çeşit zevkli aktivite (ör. 3 ya da daha fazla farklı hobi ya da eğlenme aktivitesi) bildirmelidir. 0 puan almak için, kişi en az birkaç farklı çeşit ve her gün yaşanan zevkli deneyim bildirmelidir.

8.5 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi geçtiğimiz hafta her gün TV izlemek ve müzik dinlemekten zevk aldığını bildirir. Üç gün yürüyüşe çıkmaktan zevk alır. Kişi her gün kedisi ile oynamaktan ve kelime bulmacası çözmekten zevk aldığını bildirir.
1. Hafif düzeyde bozukluk: Kişi her gün video oyunları oynamaktan zevk aldığını bildirir. Haftanın dört günü film izlemekten ve üç günü spor karşılaşması izlemekten zevk alır. Haftanın beş günü bisikletine binmekten ve bir günü basketbol oynamaktan zevk alır.
2. Orta düzeyde bozukluk: Kişi her gün TV'de haber izlemekten ve Cuma günleri kız arkadaşı ile restoranta yemek yemekten zevk aldığını bildirir. Başka zevkli deneyim bildirilmez.
3. Orta ağır düzeyde bozukluk: Kişi Cumartesi günleri annesini görmekten ve haftanın iki günü radyo dinlemekten zevk aldığını bildirir.
4. Ağır düzeyde bozukluk: Kişi geçtiğimiz hafta herhangi bir zevkli deneyim bildirmez.

MADDE 9: GELECEK HAFTA BEKLENEN EĞLENME AKTİVİTELERİNİN SIKLIĞI

9.1 Tanım

Bu madde gelecek hafta boyunca hobiler veya eğlenme aktiviteleri esnasında beklenen zevkli veya keyif verici deneyimlerin sıklığını ölçer- ör. beklenen zevk.

9.2 Puanlamalar için Genel Temel

Gelecek hafta zevk puanlamaları kişinin gelecek hafta içinde boş zamanı değerlendirme hobileri ya da eğlenme aktivitelerinden beklenen zevk sıklığını bildirimine dayanır. Bu birinin gelecek deneyimi olarak beklediği, halihazırda deneyimlediği zevkten ziyade öngörülen/beklenen zevk ile bağlantılıdır. Puanlamalar öngörülen/beklenen zevk kapasitesini değerlendirmeye yönelik olduğundan, görüşme sorgulamaları kişinin geleceği hayal etmesine gereksinim duyar. Görüşmenin diğer bölümlerinde olduğu gibi görüşme sorgulamaları hobiler ve eğlenme aktiviteleri ile ilgili ipuçlarını içeren açık uçlu sorularla başlar.

9.3 Puanlama Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: ÇOK SAYIDA (7 ya da daha fazla) zevkli deneyim bekleme

1= Hafif düzeyde bozukluk: BİRKAÇ (5-6) zevkli deneyimden zevk almayı bekleme

2= Orta düzeyde bozukluk: AZ SAYIDA (3-4) zevkli deneyimden zevk almayı bekleme

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: BİR İKİ (1-2) zevkli deneyim bekleme

4= Ağır düzeyde bozukluk: HİÇ zevkli deneyim bekleme

9.4 Ek Değerlendirmeler

1. Bu bölüm geçtiğimiz hafta boyunca zevk deneyimleri ile ilgili herhangi bir durum olmamış olsa bile uygulanmalıdır.
2. Aktivite türlerinin farklılığından bağımsız olarak, aktivite adetleri sayılmalıdır.

9.5 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi her gün televizyon izlemekten, video oyunları oynamaktan, haftanın üç günü öğle yemeğine gitmekten, yürüyüşe çıkmaktan, Cuma günleri sinema izlemekten ve spor salonuna gitmekten zevk alacağı beklentisini bildirir.
1. Hafif düzeyde bozukluk: Kişi haftada iki gün video oyunlarından, haftada bir internette oyun oynamaktan, kaykay parkına gitmekten, yeni

- oyunların gelip gelmediğini görmek için oyun mağazasına gitmekten zevk alacağı beklentisi içerisindedir.
- Orta düzeyde bozukluk: Kişi haftada bir kez televizyon izlemekten, radyo dinlemekten ve çizim yapmaktan zevk alacağı beklentisi içerisindedir.
  - Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi önümüzdeki hafta bir kez televizyon izlemekten ve çizim yapmaktan zevk alacağı beklentisi içerisindedir.
  - Ciddi düzeyde bozukluk: Kişi önümüzdeki hafta zevkli eğlenme aktivitesi beklentisi içerisinde değildir.

İFADE ÖLÇEĞİ

4. İFADE

Madde 10-13: Yüz ifadesi, Ses ifadesi, İfade Edici Jestler ve Konuşma Miktarı

Genel Tanım

İfadedeki bozukluk duygu ve tepkideki azalmış gözlemlenen ifade açısından tanımlanır. Madde puanlaması tüm görüşme boyunca duygunun kendiliğinden ifadesinde gözlemlenen davranış temel alınarak yapılır. Bağımsız olarak gözlemlenip puanlanması gereken duygunun ifade boyutları yüz ifadesi, ses ifadesi ve ifade edici jestleri içerir. Konuşma miktarı, ör. görüşme boyunca üretilen konuşma miktarı, da aynı zamanda puanlanır.

Ölçümler için Genel Temel

Puanlamalar tüm görüşme boyunca kişinin duyguları ifade etme kapasitesi gözlemlenerek yapılır. Puanlamalarda ifadenin hem sıklığı hem yoğunluğu göz önünde bulundurulur. Görüşmenin sonundaki puanlamada kişinin görüşmenin tüm bölümleri boyunca sergilediği yüz ifadesi, ses ifadesi, ifade edici jestler ve konuşma miktarının temel alınması esastır.

MADDE 10: YÜZ İFADESİ

10.1 Ölçümler için Temel

Yüz ifadesi puanlaması yaparken, gözleri (ör. göz kaşlarının yükselmesi), ağız (gülümseme ya da yüz ekşitme) ve yüzün orta hattını (ör. tiksiniildiği zaman burunun büzüşmesi) kapsayacak şekilde yüzün tüm bölümlerindeki hareketleri göz önünde bulundurun.

10.2 Puanlama için Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: NORMAL SINIRLAR İÇERİSİNDE: görüşme boyunca sık değişen yüz ifadeleri

1= Hafif düzeyde bozukluk: Yüz ifadelerinin değişiminde HAFİF DÜZEYDE AZALMA, görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde yüz ifadesinde sınırlı değişim

2= Orta düzeyde bozukluk: Yüz ifadelerinin değişiminde DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA, görüşmenin birkaç bölümünde yüz ifadesindeki değişimde azalma

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Yüz ifadelerinin değişiminde BELİRGİN AZALMA, görüşmenin büyük bölümünde yüz ifadelerinde çok az değişim

4= Ağır düzeyde bozukluk: Tüm görüşme boyunca yüz ifadelerinin NEREDESEYİ HİÇ DEĞİŞMEMESİ

10.3 Ek Değerlendirmeler

Kişi duygusal deneyimler hakkında konuşurken tüm yüzündeki değişim ve hareketleri gözlemleyin. Kişinin söylediğinin yüz ifadesi ile uyumlu olmayabileceğini akıldan bulundurun.

10.4 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

- Bozukluk yok: Tüm görüşme boyunca deneyimlerini anlatırken yüz ifadesi zengin bir aralıkta sergilenmiştir. Konuşmanın konusunu yansıtacak şekilde yüz ifadesinde sık değişiklikler olur. Komik bir filmi, zevkli bir aile toplantısını ve dört gözle beklediği bir geziyi anlatırken parlak bir şekilde gülümserken; bir meslek sahibi olmak için sarf ettiği çabaları anlatırken somurtur ve dudakları sıkışır.
- Hafif düzeyde bozukluk: Kişi görüşme boyunca oldukça ifade edicidir ve yüz ifadeleri genellikle açıktır. Bununla birlikte geçtiğimiz hafta arkadaşları ile geçirdiği zevkli sosyal aktiviteden bahsederken görüşmenin birkaç bölümü boyunca ifade yoğunluğunda azalma gözlenir. Gülümsemeler daha az belirgin ve somurtmalar daha az fark edilebilir.

- Orta düzeyde bozukluk: Kişi görüşmenin bir çok bölümü boyunca yüz ifadelerinin sıklık ve yoğunluğunda azalma gösterir. Bu durum geçtiğimiz hafta partiye giderken ki zevkli sosyal aktiviteden konuşurken, televizyonda eğlenme aktivitesi olarak komedi programı izlemiş olmaktan ve önümüzdeki hafta beklediği geziden bahsederken daha açıktır. Görüşmenin birçok kısmı boyunca gülümsemeler solgundur ve yüz ifadeleri belirgin olarak azalmıştır.
- Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi ailesi ile sosyal ve eğlenme aktivitelerine katılmadan bahsederken sınırlı yüz ifadeleri mevcuttur. Ağızın zorlukla seçilen hareketleri nadiren gözlenir.
- Ciddi düzeyde bozukluk: Görüşme boyunca kişi yüz ifadesini hiç değiştirmez.

MADDE 11: SES İFADESİ

11.1 Puanlamalar için Temel

Bu madde sesin prozodik özellikleri ile ilgilidir. Bu madde konuşma boyunca ses tonundaki değişiklikleri yansıtır. Konuşma hızı, miktarı ya da içeriği değerlendirilmez.

11.2 Puanlama için Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: NORMAL SINIRLAR İÇERİSİNDE. Görüşme boyunca ses tonunda normal değişiklikler. Konuşma ifadeli ve canlı.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Ses tonunda HAFİF DÜZEYDE AZALMA. Görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde ses tonunda sınırlı değişim olur.

2= Orta düzeyde bozukluk: Ses tonunda DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA. Görüşmenin birkaç bölümünde azalmış ses tonu değişikliği. Konuşmanın büyük kısmında ses tonunda değişiklik yoktur, ancak görüşmenin birkaç bölümünde prozodik değişiklikler meydana gelir.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Görüşmenin büyük bölümünde ses tonu değişikliklerinde BELİRGİN AZALMA. Konuşmanın çoğu düz ve ton değişikliğinden yoksundur, yalnızca izole anlık prozodik değişiklikler gözlenir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: Tüm görüşme boyunca karakteristik olarak düz ya da monoton konuşmanın eşlik etmesi ve ses tonunun NEREDESEYİ HİÇ DEĞİŞMEMESİ

11.3 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

- Bozukluk yok: Görüşme boyunca bilgi verirken ses tonunda zengin farklılıkların eşlik ettiği prozodik konuşma. Hem geçmiş hafta hem beklenen gelecek hafta aile ve arkadaşları ile yakın ilişkilerinin ve eğlenme aktivitelerinin verdiği zevki ifade ederken konuşması neşeli ve canlıdır.
- Hafif düzeyde bozukluk: Görüşme boyunca kişinin konuşması oldukça açıktır. Bununla birlikte, geçtiğimiz hafta ailesi ve arkadaşları ile geçirdiği zevkli sosyal aktivitelerden bahsederken görüşmenin birkaç bölümünde ses tonundaki değişkenlik azalır. Ses daha az derinlik ve daha fazla monotonluk gösterir.
- Orta düzeyde bozukluk: Kişi görüşmenin birçok kısmında ses tonunda azalmış değişkenlik gösterir. Arkadaşını ziyaret etmeyi, televizyondaki komedi programını izlemesini ve gelecek hafta beklenen geziyi anlatma gibi zevkli sosyal aktivitelerden konuşurken ses tonu monotonudur.
- Orta ciddi düzeyde bozukluk: Kişi ailesi ile sosyal ve eğlenme aktivitelerine katılmadan bahsederken sınırlı ses tonu gösterir. Ses ton ve prozodisindeki zorlukla seçilen değişiklik çoğunlukla monotonudur.
- Ciddi düzeyde bozukluk: Kişi ailesi ile sosyal ve eğlenme aktivitelerine katılmadan bahsederken ses tonundaki değişim birkaç adete sınırlıdır. Ses yoğunluk ve prozodisinde fark edilmeyen değişiklik monotonudur.

MADDE 12: İFADE EDİCİ JESTLER

12.1 Puanlamalar için Temel

İfade edici jestler, eller, baş (baş sallama), omuzlar (omuzları kaldırma) ve gövde (öne eğilme, arkaya eğilme) ile yapılan jestler aracılığıyla sözel ifadeyi desteklemek için kullanılır.

12.2 Puanlama Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: NORMAL SINIRLAR İÇERİSİNDE; görüşme boyunca jestler sık olarak kullanılır.

1= Hafif düzeyde bozukluk: İfade edici jestlerin sıklığında HAFIF DÜZEYDE AZALMA, görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde sınırlı miktarda jest vardır.

2= Orta düzeyde bozukluk: İfade edici jestlerin sıklığında DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA, görüşmenin birkaç bölümünde jestler gözlenmez.

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: İfade edici jestlerde BELİRGİN AZALMA, görüşmenin büyük bölümünde yalnızca birkaç jest gözlenir.

4= Ağır düzeyde bozukluk: İfade edici jestler NEREDEYSE HİÇ YOKTUR

12.3 Ek değerlendirmeler

Bu madde jestlerin farklı tiplerindeki çeşitlilikten bağımsız olarak jestlerin sıklığı temel alınarak değerlendirilir.

12.4 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Görüşme boyunca kişi rahat bir şekilde sandalyesinde oturuyor, ellerini sık bir biçimde hareket ettiriyor, katıldığı fikirler olursa başını hafifçe öne doğru eğiyor, zevkli aktivitelerden bahsederken kafasını arkaya doğru savurabiliyor ve bir noktayı vurgulamak istediğinde öne doğru hareket edebiliyor.
1. Hafif düzeyde bozukluk: Kişi ailesi ile zevkli aktiviteleri, motive ve beklenen iş aktiviteleri ile hobilerden bahsederken ellerini hareket ettiriyor ve başını sallıyor fakat sıklık hafif düzeyde azalmış ve vücudu daha sınırlı ifade edici hareketler sergiliyor.
2. Orta düzeyde bozukluk: Sosyal, okul ve eğlenme aktiviteleri ile ilgili konuşmanın büyük bir kısmı boyunca kişi başını eğilmiş şekilde tutar, ellerini hafifçe birkaç defa hareket ettirir ve vücut postürü az değişiklik gösterir.
3. Orta ciddi düzeyde bozukluk: Görüşme boyunca kişinin elleri ve gövdesi hareketsiz kalır ve nasıl hissettiği ile ilgili sorgulama yapıldığında omuzlarını hafifçe kaldırır. Bu durum tüm görüşme boyunca sınırlı bir zamanda gerçekleşir.
4. Ciddi düzeyde bozukluk: Aktiviteleri naklederken ellerde, baş, kollarında veya diğer vücut kısımlarında herhangi bir jest gözlenmez.

MADDE 13: KONUŞMA MİKTARI

13.1 Puanlamalar için Temel

Bu madde konuşulan kelimelerin miktarı ile ilgilidir. Organizasyon bozukluğu, neolojizm ya da psikotik içerik gibi diğer konuşma bozuklukları burada puanlanmaz. Örneğin, dezorganize bir kişi çok miktarda konuşsa da bu maddeden düşük (normal) puan alabilir.

13.2 Puanlamalar için Dayanak Noktaları

0= Bozukluk yok: Görüşme boyunca NORMAL MİKTARDA konuşma. Kendiliğinden ve sıkça yapılan açıklamalarla yanıt yeterli bilgi sağlar.

1= Hafif düzeyde bozukluk: Konuşma miktarında HAFIF DÜZEYDE AZALMA, görüşmenin az sayıdaki bölümlerinde kısa yanıtlar

2= Orta düzeyde bozukluk: Konuşma miktarında DİKKAT ÇEKİCİ AZALMA, görüşmenin birkaç bölümünde kısa yanıtlar

3= Orta-ağır düzeyde bozukluk: Konuşma miktarında BELİRGİN AZALMA, görüşmenin büyük bölümünde yanıtlar çok kısa (sadece birkaç kelime)

4= Ağır düzeyde bozukluk: Görüşmenin tamamı boyunca yanıtların hepsi ya da tama yakını bir ya da iki kelime den oluşmakta

13.3 Tasvir Edici Kısa Hikayeler

0. Bozukluk yok: Kişi görüşme boyunca ayrıntılı yanıtlar verir. Geçtiğimiz hafta içerisinde gerçekleşen sosyal karşılaşma ya da olayı kendiliğinden ayrıntılı anlatır, olayı detaylandırarak anlatır. Sorulara yanıt olarak uzun ve bilgi verici hikayeler kolaylıkla oluşturulur.
1. Hafif düzeyde bozukluk: Kişi istenilen bilgiyi vermede genellikle cevaplandırır fakat geçtiğimiz hafta içindeki sinemaya gitmek ya da bir kitap okumak gibi eğlenme aktivitelerini anlatırken kendiliğinden ayrıntılı yanıtlar vermez. Görüşmenin birkaç parçası boyunca sorulara yanıtları kısadır.
2. Orta düzeyde bozukluk: Kişi görüşme bölümleri boyunca kısa ve özlü yanıtlar verir ve sorgulama esnasında ayrıntılı yanıtlar vermez.

3. Orta ciddi düzeyde bozukluk: Soruların bir çoğuna yanıtlar çok kısadır ve sorgulamalar ayrıntılı yanıtlar oluşturmaz. Yanıtlar tek kelimelerden (ör. evet, hayır) veya çok kısa ifadelerden (ör. sorun yok, iyiyim) oluşur.
4. Ciddi düzeyde bozukluk: Kişi görüşmenin tüm bölümlerinde her yanıt için mümkün olan en az sayıda kelime (evet, hayır, belki, sanırım, bilmiyorum şeklinde olduğu gibi) kullanır.

NEGATİF BELİRTİLER İÇİN KLİNİK DEĞERLENDİRME GÖRÜŞMESİ (CAINS-TR)

Hasta ad/soyad: _____ Tarih: _____ Değerlendiren: _____

I. MOTİVASYON VE ZEVK: SOSYAL MADDELER

1. Yakın Aile/Eş/Partner İlişkileri için Motivasyon: **Madde 1** __
2. Yakın Arkadaşlık/Romantik İlişkiler için Motivasyon: **Madde 2** __
3. Geçtiğimiz Hafta İçerisinde Zevkli Sosyal Aktiviteler Sıklığı: **Madde 3** __
4. Gelecek Hafta İçerisinde Olması Beklenen Zevkli Sosyal Aktivitelerin Sıklığı: **Madde 4** __

II. MOTİVASYON VE ZEVK: İŞ VE OKUL MADDELERİ

5. İş ve Okul Aktiviteleri için Motivasyon: **Madde 5** __
6. Gelecek Hafta İçerisinde Olması Beklenen Zevkli Okul ve İş Aktivitelerinin Sıklığı: **Madde 6** __

III. MOTİVASYON VE ZEVK: EĞLENME MADDELERİ

7. Eğlenme Aktiviteleri için Motivasyon: **Madde 7** __
8. Geçtiğimiz Hafta İçerisinde Zevkli Eğlenme Aktivitelerinin Sıklığı: **Madde 8** __
9. Gelecek Hafta Beklenen Eğlenme Aktivitelerinin Sıklığı: **Madde 9** __

MOTİVASYON VE ZEVK toplam puan: __

IV. İFADE MADDELERİ

10. Yüz İfadesi: **Madde 10** __
11. Ses İfadesi: **Madde 11** __
12. İfade Edici Jestler: **Madde 12** __
13. Konuşma Miktarı: **Madde 13** __

İFADE toplam puan: __

KAYNAKLAR

- Forbes, C., Blanchard J. J., Bennett, M., Horan, W.P., Kring, A.M., Gur, R.E. (2010). Initial Development and Preliminary Validation of a New Negative Symptom Measure: The Clinical Assessment Inventory for Negative Symptoms. *Schizophrenia Research*, 124, 36-42.
- Blanchard, J.J., Kring, A.M., Horan, W.P., Gur, R.E. (2011). Toward the Next Generation of Negative Symptom Assessments: The Collaboration for the Advancement of Negative Symptom Assessment in Schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*, 37, 291-299.
- Horan, W.P., Kring, A.M., Gur, R.E., Reise, S.P., Blanchard, J.J. (2011). Development and Psychometric Validation of the Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS). *Schizophrenia Research*, 132, 140-145.
- Kring, A.M., Gur, R.E., Blanchard, J.J., Horan, W.P., Reise, S.P. (under review). The Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS): Final development and validation.